

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΗ'

Συνδρομή ἑτησίαν: Ἐν Ἑλλάδι πρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαφῇ πρ. 20 — Ἀποσπασματὰ ἀρχίζονται ἀπὸ 1 Λιανουροῦ. Ἐκδοσις ἑτασίαν καὶ ἐπὶ ἐτήσιαις. — Γραφεῖον διευθ. Ἐπιτ. τῆς ἑσπ. Πανεπιστημίου 39.

5 Αὐγούστου 1884

ΝΕΑΝΙΚΗ ΑΝΑΜΝΗΣΙΣ

(Ἐκ τῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου Δουμά, υἱοῦ.)

Ἦτο Μάρτιος ἢ Ἀπρίλιος τοῦ 1848. Ἡ Γαλλία πρὸ μικροῦ ἔτι εἶχε κάμει νέαν πάλιν ἐπανάστασιν, ἐξ οὗ ὅλας ὁ κόσμος ἦτο ἐν σπλήρει ἀγαλλιάσει, ἀλλὰ καὶ ἐν πλήρει ἀχρηματίας. Ἐγὼ κατετασσομένη ἂν ὄχι μεταξύ των ἁλιαν περιχαρῶν, ἀλλὰ βεβαίως μεταξύ των πασχόντων τὴν μεγαλειτέραν ἑλλειψιν χρημάτων. Ἡ ἐμπορικὴ κίνησις εἶχε σταματήσει. Περὶ οὗ καλλιτεχνίας καὶ φιλολογίας οὐδὲ λόγος ἐγένετο. Ἐν ἐνὶ λόγῳ, μεγάλοι καὶ μικροὶ δὲν ἤμεθα πλούσιοι. Τινὲς μεγάλοι, ὡς ὁ Λαμαρτίνος, ὁ Οὐγκώ, ἢ Σάνδη, ἐλάμβανον ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν πολιτικὴν· οἱ μικροὶ ἔκαμον ὅτι ἡδύνατο ἕκαστος· ἐγὼ δὲ, ὅστις ἤμην ἐκ τῶν μικροτάτων, εἶχα κατορθώσει νὰ πωλήσω εἰς τινα ἐκδότην ἐν μυθιστόρημά μου διτόμον, ἀρκετὰ κακόν, τὸ ὅποιον ὁμοίως ἐγὼ ἐνόμιζον ὥραϊον ἔργον. Μοὶ τὸ ἐπλήρωσε διὰ γραμματίου 250 φράγκων, ἐξαργυρωτέου μετὰ 23 μηνῶν, τὸ ὅποιον προεξοφλήσας εἰς μεσίτης μοὶ ἔδωκεν ἐν τῶν νέων ἐκείνων κυρίων διακοσιοφράγκων, τὰ ὅποια ἡ Τράπεζα εἶχε ἐκδόσει ταυτοχρόνως μετὰ ἄλλα κυνιόχροα ἐκατόφραγκα, ἵνα διευκολύνῃ τὰς ἐμπορικὰς συναλλαγὰς καὶ ἀντικαταστήσῃ τὰ μεσαλλικόν, ὅταν ἐκρύπτετο σκελετῶς, ὡς αἱ νεάνιδες τοῦ παλαιῦ καιροῦ. Μετὰ σπαραγμοῦ καρδίας ἀνελαγίζομένη, ἵστα θὰ ἠναγκαζομένη νὰ ἀλλοίωσῃ τὸ διακοσιοφράγκον ἐκείνο γραμματίον, ὁδοὶ δὲν διέβλεπαν τὸν τρόπον, δι' οὗ θὰ κατόρθουν νὰ ἀποκτήσω ἐν ἄλλο ὁμοίον κατόπιν. Ὅθεν ἀνέβαλλα τὴν μισραϊαν αὐτὴν στιγμὴν, καὶ τὴν ἀνέβαλλα τόσον καλῶς, ὥστε εἶχα καταστήσει νὰ μὴ ἔχω λεπτόν, τσακισμένον δεπτὸν, πλὴν ἐκείνου τοῦ χαρτονομίσματος, τὸ ὅποιον ἐπεδείκνυα ἐνίστε μετὰ τινος πονηρᾶς ἀλαζονείας ἀνοίγων τὸ χρηματοφυλάκιόν μου ἐνώπιον τῶν ξένων, οἵτινες ἤρχοντο εἰς Παρισίους ἵνα λάθωσι τὴν ἡδονὴν νὰ ἴδωσιν ἐκ τοῦ ἀνεγγυῶς τὴν ἡμέτεραν ἀθλιότητα. Εἶχον πενυχρὰν οἰκίαν ἐν τῇ οδοῦ Neuve-des-Mathurins, οὗτινος αὐτὴ ἡ θυρωρὸς ἐπεμελεῖτο καὶ τὸν εὐτραπιμόν· ἀλλ' ἡ πτωχὴ γυνὴ δὲν ἡδύνατο νὰ τὰ προσθάσῃ ὅλα, καὶ τούτου ἕνεκα εἶχα λάβει εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μου καὶ ἐν ἄσκησιν, ὅν ἐπλή-

ρωνα 7 φράγκα τὸν μῆνα, καὶ ὅστις μοὶ ἔκαμνε καὶ ἄλλα τινὰ θελήματα ἐν τῇ πόλει, τὰ ὅποια ἐπληρῶνα χωριστά. Ἡ θέσις τοῦ αὐτοῦ ἦτο ζηλευτὴ, πολὺ δὲ προτιματέα τῆς των λογίων καὶ ποιητῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Ἀπὸ οἰκονομίαν εἶχα παύσει νὰ ἀναβέτω εἰς αὐτὸν τὴν ἐκτελεστικὴν παραγγελιῶν μου ἐν τῇ πόλει, ἐκτελῶν αὐτάς ἐγὼ ὁ ἴδιος· ἀλλὰ ὅταν ἐτελειώσεν ὁ μῆν, ὁ Πέτρος, — τοῦτο ἦτο τὸ ὄνομα τοῦ ὑπηρετοῦ μου — ἦλθε καὶ μοὶ ἐζήτησε τὰ ἐπὶ φράγκα τοῦ μισθοῦ του. Ὑπερφύγῃ δὲν ἔμενε καμμία, τὸ περίφημον χαρτονομίσμα πρῶτε νὰ μεταλλάξῃ. Ὅποιος χωρισμός! Ἐξήγαγον αὐτὸ ἐκ τοῦ χαρτοφυλακίου μου καὶ τὸ ἔδωσα εἰς τὸν Πέτρον λέγων ἀπήγαγε, ἀλλάξτε το καὶ φέρε μοι ὀπίσω τὸ ὑπόλοιπον· ἀλλὰ *μιὰ* δὲν ἔχω ἐδῶ, νὰ σοῦ δώσω. Ὁ ἄνθρωπος ἔερριψε βλέμμα θαυμασμοῦ ἐπὶ τοῦ γραμματίου, τὸ ἐδίπλωσε μετὰ προσοχῆς, τὸ ἔθεσεν εἰς τὸ θυλάκιόν του καὶ ἀπῆλθε.

Ἡμίσεια ὥρα, μία ὥρα, δύο ὥραι παρέρχονται, καὶ ὁ Πέτρος δὲν φαίνεται· βέβαιον εἶνε ὅτι δύσκολον ἦτο τότε ν' ἀλλάξῃ τις χαρτονομίσμα διὰ χρυσῶν νομισμάτων· οἱ καταστηματαρχαί, παρ' ὧν ἠθελε τις ζητήσει τοιαύτην εὐκολίαν, ἐπρωτίμων νὰ φυλάττωσι τὸ μεταλλικόν αὐτῶν, ὅταν εἶχον παύσει· τινὲς δὲ καὶ εἰς τοὺς θείων λοντας εἰς αὐτοὺς καὶ ἐρχομένους, νὰ τοῖς πληρώσωσιν ὅσα ὀφειλόμενα ἠρνοῦντο, νὰ ἀλλάξωσι τὰ χαρτονομίσματα, ἔάν ἐπρόκειτο νὰ πληρωθῶσι μικρῶν τι πῶσόν, ἀναβλήσασιν εἰς ἄλλοτε τὴν πληρωμὴν, ἵνα μὴ ἀναγκασθῶσι νὰ ὀφείωσι τὸ μεταλλικόν των. Τοιοῦτοτρόπως ἡδύνατο τις νὰ ζήσει μακρὸν χρόνον ἐπὶ πιστώσει ἔχων ἐν χειρὶ λίθρα γκόν χαρτονομίσμα, ὅπερ ἀπερίστου μὲν τὸ φερέγγυον σοῦ κατόχου σου, ἀλλ' οὐδεὶς ἐδέχετο νὰ τὰ ἀνταλλάξῃ δι' ἄλλων νομισμάτων. Βλέπων τὴν βραδύτητα τοῦ Πέτρου, ὑπέθεσα κατ' ἀρχὰς ὅτι δὲν θὰ ἠδυνήθη νὰ ἀλλοίωσῃ τὸ χαρτονομίσμα εἰς τὰ πλησίον καταστήματα, καὶ ὅτι θὰ μετέβῃ εἰς ἀργυρομισθῶν τινα, ὅτι ἴδεν θὰ συνήσασιν νὰ πληρωθῇ εἰς αὐτὸν τὴν ὑπερβολικὴν διαφοράν ἣν οἱ ἀργυρομισθοὶ ἀπῆχον τότε, καὶ ὅτι θὰ διηθύνθη εἰς τὴν Τράπεζαν πρὸς ἀλλαγὴν τοῦ χαρτονομίσματος. Ἀς εἶπω δὲ, πρὸς ἐπαίνον μου, ὅτι πᾶσα ἄλλη ἐπιτόθεσις περὶ τῆς βρα-

δύτης του Πέτρου διήλθε του πνεύματός μου, ὄχι ὅμως καὶ ὑποψία περὶ τῆς τιμιότητος αὐτοῦ, διότι πάντοτε μ' ἐφάνη πολὺ τίμιος ἄνθρωπος. Ἐν τούτοις ἡ ὥρα παρήρχετο, ἡ νύξ ἐπλησίαζε καὶ αὐτὸς δὲν ἐφαίνετο. Τότε ἤρχισα νὰ αἰτιώμαι ἑμαυτὸν ὡς δειχθέντα ὑπὲρ τὸ δέον εὐπιστὸν πρὸς ἄνθρωπον, τὸν ὅποιον ἐπὶ τέλους δὲν ἐγνώριζα κατὰ βάθος. Τὸ βλέμμα, ὅπερ ὁ Πέτρος εἶχε ῥίψει ἐπὶ τοῦ χαρτονομίσματός μου, τὸ ἀναπαρίσταν τὴν ὥρα ὡς βλέμμα πλήρες πλεονεξίας· ἐὰν εἰς τοιοῦτους δυστυχεῖς καιροὺς τὸ διακοσιόφραγκον ἐκεῖνο γραμματίον ἀπετέλει ὅλην ἐμοῦ τὴν περιουσίαν, πόσην ἀξίαν δὲν θὰ εἶχε διὰ τὸν πτωχὸν ἐκεῖνον ὑπηρέτην! Ὑπὲρ τὰς τρεῖς ὥρας εἶχον παρέλθει, τόσος δὲ χρόνος δὲν ἀπῆταιτο ἵνα ὑπάγη τις εἰς τὴν Τράπεζαν καὶ ἐπανέλθῃ. Ὅθεν κατέβην εἰς τὴν θυρωρὸν ἵνα λάβω τινὰς πληροφορίας τὴν ἡρώτησα ἐὰν ἤξευρε ποῦ εὕρισκετο ὁ Πέτρος.

- Μήπως τὸν χρειάζεσθε, Κύριε; μοὶ ἀπήνητησεν ἡ θυρωρὸς ἡτις μ' ἐπεριποιεῖτο πάντοτε διότι τῇ ἐπρομηθεῖα ἐνίοτε εἰσιτήριον θεάτρου.
- Μάλιστα.
- Ἀλλὰ πρὸ ὀλίγου ἦτον εἰς τὸ δωμάτιόν σας τὸν εἶδα ποῦ ἐκατέβη ἀπὸ ἐκεῖ.
- Καὶ σοῦ εἶπε τίποτε;
- Μοῦ εἶπε *καλημέρα*.
- Ὅπως συνειθίζει πάντοτε;
- Ὅπως πάντοτε.
- Μήπως ὑπηρετεῖ καὶ ἄλλους ἀπὸ τοὺς κατοικοὺς τοῦ ὁσπητιοῦ ἐδῶ;
- Δύο ἄλλους ἀκόμη.
- Καὶ ποτὲ δὲν ἠκούσθη νὰ παρεπονέθῃ κανεὶς ἐναντίον του;
- Ποτέ· εἶνε τίμιος ἄνθρωπος. . . .
- Μήπως ἔξευρεῖς ἂν πίνῃ; . . .
- Ἄ! δὲν ἠμπορῶ νὰ εἰπῶ πῶς ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν δὲν πίνει ἓνα ποτήρι κρασί!
- Ἐξευρεῖς ποῦ κατοικεῖ;
- Ὅχι· ἀλλὰ εἰς τὴν ἄκραν τῆς ὁδοῦ Γρεφουλ μένει ἓνας κρασοπώλης, ὁ ὅποιος εἰμπορεῖ νὰ σὰς εἰπῇ ποῦ κάθεται. Θέλετε νὰ πάγω νὰ τὸν ζητήσω ἐγὼ, κύριε; Ἀλλὰ εἰς αὐτὸ τὸ διάστημα πρέπει νὰ μένετε σεῖς εἰς τὸν τόπον μου νὰ φυλάττετε τὴν θύραν.
- Μὴ φροντίζεις, πηγαίω ἐγὼ ὁ ἴδιος.
- Ὅντως δὲ διηυθύνθη πρὸς τὸν οἰνοπώλην.
- Γνωρίζετε ἐδῶ ἓνα κάποιον Πέτρον ὑπῆρέτην;
- Μάλιστα, ἀλλ' αὐτὴν τὴν ὥραν λείπει.
- Τὸν εἶδετε σήμερα;
- Μάλιστα, κύριε, ἦλθε καὶ μοῦ ἐζήτησε νὰ τοῦ ἀλλάξω ἓν χαρτονομίσμα διακοσίων φράγκων.
- Καὶ τοῦ τὸ ἀλλάξατε;
- Μάλιστα.
- Κατὰ ποῖαν ὥραν;
- Θὰ ἦτον ἕως τέσσαρας.

- Καὶ δὲν ἔξευρετε ποῦ ἐπῆγε κατόπιν;
- Ὅχι!
- Ἦτο ἐπτὰ ἡ ὥρα, καὶ εἰς τὰς τέσσαρας ἀκριβῶς τῷ εἶχα ὁῶσαι τὸ γραμματίον μου, τὸ ὅποιον εἶχεν ἔλθει νὰ ἀλλάξῃ ἀμέσως.
- Τί εἶχε γείνει ἀπὸ τὴν ὥραν ἐκεῖνην;
- Εἰμπορεῖτε νὰ μοῦ εἰπῆτε ποῦ κατοικεῖ; εἶπον εἰς τὸν οἰνοπώλην.
- Εἰς τὴν δίοδον Τίβολι, ἀριθμὸς 11.
- Διευθύνθη εἰς τὸ ὑποδειχθέν μέρος. Ἡ οἰκία ἐκεῖνη ἦτο σκοτεινὴ, ῥυπαρὰ καὶ ὑγρά. Εὐθὺς εἰς τὴν εἰσοδὸν, καὶ ὄπισθεν τῆς κλίμακος, ὑπῆρχεν αὐλὴ στενὴ ὅσον πυθμὴν φρέατος, πρὸς ἣν ἐβλεπέ τις διὰ μικρᾶς ἐπὶ τοῦ τοίχου ὀπῆς, καὶ ἐν ἣ ἐφαίνετο κινούμενον ἀνθρώπινόν τι ὄν, μὴ διακρινόμενον ἂν ἦτο ἄνθρωπος ἢ γυνή.
- Ἐν τούτοις τὸ ἔμφυχον ἐκεῖνο ὃν ἐβλεπε καθαρά ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐκεῖνη, ὡς τις γλαυκὴ ἢ ἀσπάλας.
- Ἐδῶ κατοικεῖ ἓνας νέος Πέτρος; ἠρώτησα.
- Εἰς τὸ ἔκτον πάτωμα, πρὸς τὰ δεξιὰ, εἰς τὸ βάθος.
- Εἶνε τώρα ἐπάνω;
- Ὅχι.
- Καὶ ἡ γυναῖκά σου;
- Οὐτ' ἐκεῖνη.
- Δὲν εἶνε λοιπὸν κανεὶς;
- Κανεὶς.
- Τότε τί μοῦ εἶπατε ὅτι κατοικεῖ εἰς τὸ ἔκτον πάτωμα;
- Μ' ἐρωτᾶτε ἂν κατοικῇ ἐδῶ, κ' ἐγὼ σὰς λέγω ποῦ κατοικεῖ.
- Τὸ ἔμφυχον καὶ ὁμίλου ἐκεῖνα ὃν ἐξηκολούθει νὰ μένῃ εἰς τὴν ὀπῆν.
- Γνωρίζετε βέβαια ὅτι εἶνε ἐξω;
- Ἀφοῦ σὰς λέγω ὅτι τὸ παιδί του ποῦ ἐγύρισε τώρα ἀπὸ τὸ σχολεῖον δὲν τὸν ἤυρεν ἐπάνω! Εἰς τὸ ὀπωροπωλεῖον ἐδῶ κοντὰ εὕρισκεται τὸ παιδί αὐτό, καὶ περιμένει τὸν πατέρα του ἢ τὴν μητέρα του νὰ ἐπιστρέψουν.
- Καὶ ἡ μητέρα του τί κάμνει;
- Δὲν ἠξεύρω· ξενοδολεῖ σε κάποιον σπῆτι.
- Καὶ δὲν ἔξευρεῖς σὲ ποῖο ὁσπητι;
- Ἐρωτήσατε τὸν ὀπωροπώλην.
- Ὁ διάλογος αὐτὸς θὰ διήρκεσεν ὑπὲρ τὰ πέντε λεπτά, διότι τὸ πλάσμα ἐκεῖνο ἦτο κωφόν, καὶ δὲν ἐνόει καλῶς ὅθεν ἠναγκαζόμην νὰ ἐπαναλαμβάνω τοὺς λόγους μου. Οὔτε δὲ ἀπεκρίνετο ἀμέσως ἀπησχολημένον εἰς ζήτησιν δὲν εἰσεύρω τίνας πράγματος. Ἠδύνατο βέβαια νὰ ἀνάψῃ ἐν κηρίον, ὅπερ θὰ διηκούλυε τὰς ἐρεῦνας του, εἰς ἐμὲ δὲ θὰ ἐπέτρεπε νὰ διακρίνω τὸ γένος του, τὸ ὅποιον δὲν κατάρθουν νὰ ἐνοήσω ἐκ τῶν γρουλλισμῶν οὓς ἐξέπεμπεν ἀντι φωνῆς, ἀλλὰ τὰ μυστηριώδεις ὃν φαίνεται ὅτι εὐχαριστεῖτο εἰς τὸ σκότος ἐκεῖνο τὸ τόσον βαθὺ καὶ πυκνόν, ὡστε ἐπὶ πέντε ὅλα λεπτά, καθ' ἃ ἔμεινα ἐκεῖ, οἱ ὀφθαλ-

μοί μου δὲν ἠδυνήθησαν νὰ εἰσδύσωσιν εἰς αὐτὸ οὐδὲ νὰ διακρίνωσι τὸ παραμικρόν.

Ἀφήσας τὴν οἰκίαν αὐτήν, εἰσήλθον εἰς τοῦ ὀπωροπώλου. Οὗτος εἰσείπνει μετὰ τῆς γυναῖκός του εἰς τὸ βάθος τοῦ μαγαζείου, ἀθλία δὲ τις καὶ καπνίζουσα λυχνία, ἀνευ ὑελίνου σωλήνος, ἐφώτιζεν αὐτούς. Τὸ μικρὸν παιδίον τοῦ Πέτρου ἔμεινεν εἰς τὸ μαγαζεῖον, καθήμενον ἐπὶ σάκκου τινὸς γεωμήλων καὶ κρατοῦν εἰς χεῖρας ἐν μῆλον, ὅπερ περιέτρωγε. Τὸ ἀνεγνώριστα ἀμέσως· ἐν ταύτῳ δὲ ἡ ὀπωροπώλις, κούσασα βήματα, ἠγέρθη τῆς θέσεώς της.

— Μὴν πειράζεσαι, κυρά, εἶπον πρὸς αὐτὴν ἐμβήκα νὰ ἐρωτήσω αὐτὸ τὸ παιδί ἂν γνωρίζῃ ποῦ εἶνε ὁ πατέρας του.

— Ὁ πατέρας του θὰ πῆγε βέβαια νὰ κάμῃ κανένα θέλημα, μοὶ ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ ἐκεῖνη· ἀλλὰ συνειθίζει νὰ ἐπιστρέφῃ ἐνωρίτερα, καθὼς καὶ ἡ μητέρα του. Ὅταν ἀργοῦν, ὁ μικρὸς τοὺς περιμένει ἐδῶ, ἅμα γυρίσῃ ἀπὸ τὸ σχολεῖον.

— Ποῦ ἐργάζεται ἡ μητέρα του;

— Ἐν τὴν Βατινόλλην, ὁδὸς Νολλέ, εἰς ἓνα ῥαπτικόκο, ἀλλὰ δὲν ἔξευρω τί ἀριθμὸν ἔχει. Μήπως χρειάζεσθε τὸν Πέτρον διὰ καμμίαν παραγγελίαν;

— Μάλιστα.

— Εἰπέτε μοι τὸ ὄνομά σας καὶ τὴν κατοικίαν σας, καὶ ὅταν ἐπιστρέφῃ σὰς τὸν στέλω.

— Δὲν εἶνε ἀνάγκη· ἐπιστρέφω ἐγὼ εἰς ὀλίγον. Πλησίασα δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα, τῇ εἶπον χαμηλοφώνως:

— Ὁ Πέτρος αὐτὸς εἶνε ἄνθρωπος ποῦ εἰμπορεῖ νὰ τοῦ ἐμπιστευθῇ κανεὶς χρήματα;

— Αὐτὸς; εἶνε ὁ πλέον τίμιος ἄνθρωπος τοῦ κόσμου. Σὰς βεβαίωσα ὅτι δὲν εἶνε ἱκανὸς νὰ ἐγείσῃ λεπτὸν οὔτε αὐτοῦ τοῦ ῥόσχιλο.

— Εὐχαριστῶ, κυρά.

— Καληγνῦκτα, κύριε.

«Ὁ Πέτρος ἦτο ὁ τιμιώτερος ἄνθρωπος τοῦ κόσμου, καὶ δὲν θὰ ἠγγίκε λεπτὸν οὔτε αὐτοῦ τοῦ ῥόσχιλο». Τὴν αὐτὴν πεποιθήσιν εἶχα καὶ ἐγὼ εἰς τὰς τέσσαρας παρὰ τέταρτον καὶ μέχρι τῶν πέντε, παραδεχόμενος ὅτι πιθανόν νὰ εὕρεθαι εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ μεταβῇ ἀπὸ καταστήματος εἰς κατάστημα μέχρι τῆς Τραπέζης, ἵνα ἀλλάξῃ τὸ χαρτονομίσμα μου· ἀλλὰ ἤδη ὅτε ἐγνώριζα ὅτι τὴν τετάρτην εἶχε λάβει τὰ χρήματα τοῦ γραμματίου χωρὶς νὰ ἐπιστρέφῃ οὔτε εἰς τὴν κατοικίαν μου οὔτε εἰς τὴν ἰδικήν του, ἡ πεποιθήσιν μου εἶχε σαλευθῆ ἐντελῶς, καὶ ἤκουα ἐνδομούχον τινα καὶ χλευαστικὴν φωνὴν λέγουσάν μοι: «Ἦάει τὸ χαρτονομίσμά σου, ἐπέταξε πλέον.» Ὅντως δὲ ἡ βραδύτης τοῦ Πέτρου δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποδοθῇ εἰς ἄλλο τι ἢ εἰς κλοπὴν! Ἀλλ' ἴσως καὶ εἰς ἀπόρροπὸν τι συμβάν. Ἡ ἰδέα αὐτὴ τοῦ συμβάντος διήλθεν αἰφνης τοῦ πνεύματός μου ὡς ἀπόκρισις εἰς τὴν χλευαστικὴν ἐκεῖνην φωνὴν, ἢ δὲ φαντα-

σία μου ὡς μυθιστοριογράφου καὶ μέλλοντος δραματικοῦ συγγραφέως ἤρχισε πλάττουσα διαφόρους περιπετείας ἐπὶ τῆς νέας ταύτης ὑποθέσεως. Ἀνελογίσθην ὅτι ὁ Πέτρος ἦτο πάντοτε ἀκριβής, φιλόπονος, εὐλικρινής, ὅτι εἶχε χρηματίσει στρατιώτης καὶ εἶχεν ἄριστα πιστοποιητικὰ διαγωγῆς, ὅτι εἶχε γυναῖκα εἰς ἐργαστήριον, καὶ τέκνον πάντοτε καθαρῶς ἐνδοσυστημένον, τὸ ὅποιον ἐλάτρευεν, ὅτι δις ἢ τρίς μοὶ εἶχεν ἐπιδείξει ὑπερηφάνως μικροὺς ἐκ λευκοσιδήρου σταυρούς, τοὺς ὁποίους εἶχον ὁῶσαι εἰς τὸν μίον του ὡς εἴσημα διὰ τὴν καλὴν του διαγωγὴν εἰς τὸ σχολεῖον. Ταῦτα συλλογιζόμενος δὲν ἠδύναμην νὰ παραδεχθῶ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος εἶχεν αἰφνιδίως μεταβληθῆ εἰς χυδαῖον καὶ μωρὸν κλέπτην διότι τί ἠδύνατο νὰ κατορθώτῃ κλέπτον διακόσια φράγκα! Ἀπόροπὸν τι τῷ συνέθη, δὲν ὑπῆρχεν ἀμφιβολία. Ἴσως ἄμαξά τις τὸν ἀνέτρεφε καθ' ὁδὸν τὸν κατεπάτησεν, ἴσως ἠγῆσκοντα μετέφερον αὐτὸν εἰς φαρμακείον, ἐν ᾧ γρόμφῳ ἡ σύζυγός του ἐπανήρχετο ἀμέριμνος ἐκ τοῦ ἐργαστηρίου της, ὁ δὲ μικρὸς υἱὸς του ἔτρωγε τὸ μῆλόν του. Ἀλλ' ὄχι· πιθανώτερον νὰ ἀπήνητησε καθ' ὁδὸν φίλους, νὰ ἐπῆγε μετ' αὐτῶν νὰ πῶσιν ἓνα ποτήρι, ἔπειτα ἐν ἄλλο, καὶ τὸ πρᾶγμα νὰ ἐτελειώσεν εἰς εὐωχίαν, ἀνευ προμελέτης τοιουτοτρόπως νὰ ἠλαττώθῃ ἐπαισθητῶς τὸ ποσὸν ὅπερ μοὶ ὤφειλε, καὶ τώρα νὰ τρέγῃ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ζητῶν εἴτε ὀφειλόμενα αὐτῷ εἴτε δάνεια, ἵνα συμπληρώσῃ τὰ δαπανηθέντα ἐκ τῶν ἰδικῶν μου. Ἴσως δὲ καὶ τόσον ἠλάττωσε τὸ ποσὸν δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν, ὡστε δὲν ἐτόλμα νὰ μοὶ φέρῃ ὀπίσω ὅτι τῷ ὑπελείπετο· καὶ τώρα θὰ ἔλθῃ νὰ μοὶ εἰπῇ ὅτι ἔχασε τὸ χαρτονομίσμα καὶ ὅτι προσφέρεται νὰ με ὑπηρετῇ μέχρι ἐξοφλήσεως τῶν ἐκατὸν ἐνενηκοντα τριῶν φράγκων μου! Ἀλλ' ἴσως καὶ ἔχασε πράγματι τὸ γραμματίον· ἴσως τοῦ τὸ ἐκλεψαν καὶ τώρα περιήρχετο τὰς ὁδοὺς ἀναζητῶν αὐτό, ἐρωτῶν τοὺς διαβάτας, ἢ ἀναφερόμενος εἰς τὸν ὑπαστυνόμον ἵνα μοὶ ἀποδείξῃ τὴν ἀφώρητάν του. Ὁ οὐρανὸς ἦτο συνεφερόδης, αἱ ὁδοὶ κληρεῖς ὑγρασίας, λεπτὴ δὲ φυγρὰ βροχὴ ἤρχισε νὰ πίπτῃ, καὶ ὁ καιρὸς ἦτο κατάλληλος νὰ ἐμπνευσῇ ἠλιθερὰς ἰδέας. Καὶ νῦν, μεγαλοποιῶν τὴν τιμιότητα τοῦ ἀνθρώπου ἐκεῖνου, ἐφανταζόμην ὅτι, μὴ δυνάμενος νὰ μοὶ ἀποδώσῃ τὰ χρήματά του, ἐλάμβανε τὴν ἀπόφασιν νὰ ῥιφθῇ εἰς τὸν ποταμὸν, καὶ ἐβλεπον τὸ ἄθλιον πτώμα του παρασυρόμενον ὑπὸ τοῦ ῥυπαροῦ ρεύματος καὶ προσκρούον εἰς τὰ στήριγμα τῆς γεφύρας. Τέλος ἠσθητόμην πόσην αἰσχύνην διὰ τὰς πρώτας μου ὑπονοίας, ὡστε προσεπάθουν ν' ἀποδώσω αὐτὰς ἀντικαθίστων δι' ἄλλων ὅπως εὐνοϊκῶν πρὸς ἐκεῖνον, τὸν ὅποιον ἴσως ἐν τέλει θὰ μετέβαινον νὰ καταγγείλω εἰς τὰς ἀρχάς, ἐὰν δὲν εὕρισκον αὐτὸν ἐπιστρέφων εἰς τὴν κατοικίαν μου. Ὅποιον κόσμον αἰσθημάτων δύναται νὰ διέλθῃ εἰς ὀλίγας στιγ-

μάς τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου βλέπον παραβλαπτόμενον τὸ ἐλάχιστον αὐτοῦ συμφέρον! Ζωή, θάνατος, τιμὴ ἐξηρτώντο ἀπὸ ἐν τεράχιον χαρτίου, τὸ ὅποσον, παρὰ τὴν δεινότητα τῶν καιρῶν, θὰ ἐμοίραζον βεβαίως μετὰ τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, ἐὰν μοὶ ἔκαμε γνωστὴν τὴν δύσκολόν του θέσιν ἀντὶ νὰ μοὶ ὑπεξαιρέσῃ πᾶν ὅ,τι εἶχον.

Ἡμίσεια μόλις ὦρα μοὶ ἤρκεσεν ἵνα μεταβῶ ἐκ τῆς ὁδοῦ Γεφυρῶν εἰς τὴν διόδον Τίβολι καὶ νὰ ἐπανέλθω κατόπιν εἰς τὴν κατοικίαν μου.

— Δὲν ἤνθα τὸν Πέτρον, εἶπον εἰς τὴν θυρῶν. Μήπως ἐπέστρεψε;

— Ὁχι.

Ἡμῶν εἰκοσιτριῶν ἐτῶν, καὶ ἀπέθνησκον τῆς πένης. Ἀπεφάσισα λοιπὸν νὰ ὑπάγω νὰ δεῖν ἡσῶ εἰς τοῦ πατρὸς μου. Εἶχε παρέλθει ἡ ὀγδόη ὥρα, ἀλλ' ἤξευρον ὅτι ὁ πατήρ μου ἐφιλοξένοι πάντοτε τὸσον κόσμον, μάλιστα κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τῆς ἀργίας, ὥστε τὰ δεῖπνά του παρετεινότο ἐπὶ πολὺ, καὶ ἡλιπίζα νὰ τοὺς εὐρὼ ἀκούῃ εἰς τὴν πράπεζαν. Πράγματι δὲ μόλις εἶχον παρακαθήσει. Διηγήθη ἐἰς αὐτοὺς τὰ διατρέξαντα.

— Πῶς, κατεργάρη, μοὶ εἶπεν ὁ πατήρ μου, ἦσαν ἑκατομμυριοῦχος, εἶχες διακόσια φράγκα, καὶ δὲν ἔλεγες εἰς κανένα τίποτε; Ἐὰν σοῦ τὰ ἐπῆρην ὁ Πέτρος, καλὰ ἔκαμε, διὰ νὰ σὲ τιμωρήσῃ. Ἐγὼ, ἐὰν εἶχα διακόσια φράγκα, δὲν θὰ ἔκαμνα πλέον τίποτε.

— Ἐὰν εἶχες διακόσια φράγκα, ἀπεκρίθη, θὰ σοῦ τὰ ἐπαίρναν πολὺ ταχύτερον παρ' ὅσον ἐπῆρᾶν τὰ ἰδικά μου.

— Καὶ πιθανὸν θὰ ἦσαν ἐσύ, ὁ ὅποιος θὰ μοῦ τὰ ἐπαίρνες.

— Ὁχι, εἰς ἐμένα θὰ μοῦ τὰ ἐθίδες, πρὶν ἢ σοῦ τὰ πάρῃ ἄλλος κανεὶς.

Οὕτως ἐξηκολούθησεν ἡ ὁμιλία περιστροφόμενῃ περὶ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ πρώην γραμματίου μου τὸ δὲ ἐπ' αὐτῆς συμπέρασμα ὅλων τῶν παρακαθημένων υπῆρξεν ὁμόφωνον δὲν ἐπίστευον ἐκεῖνοι πολὺ εἰς τὴν τιμιότητα τῶν ἀνθρώπων: «— Σὲ ἔκλεψάν, παιδί μου, μοὶ εἶπον πάντες ἐν γοῶν, καὶ μὲ συνεβούλευον νὰ κάμω καταγγελίαν, ἔστω καὶ ἀπλῶς χάριν τῆς δικαιοσύνης. Εἰς τοῦτο δ' ἐκλίνα καὶ ἐγὼ ἐν τέλει, πλήρης ὀργῆς ὡς ὅτι ἡ ἐμπιστοσύνη μου ἐνεπαίχθη κατὰ τοιοῦτον τρόπον, καὶ ὅτι τὸ προῖόν τῆς ἐργασίας μου, ὅπερ μοὶ ἐξησφάλιζεν ἐνός μηνὸς ὑπαρξίν, μοὶ ἠρπάγη τὸσον ἀσυνειδήτως. Τὸ μυθιστόρημα δὲ ὁ ἔλαβον τὰ διακόσια ἐκεῖνα φράγκα δὲν ἦτο καλόν, ἀλλ' ὅπωςδήποτε ἐγὼ εἶχα κοπιάσει διὰ νὰ τὸ κάμω, καὶ ἕως οὗ εἰμωρῶ νὰ κατασκευάσω κανὲν ἄλλο ἐπίσης καλόν, ἔπρεπε νὰ ζήσω.

— Μὴ κάμης καταγγελίαν, μοὶ εἶπεν ὁ πατήρ μου, φιλοσφῶν ὡς ἄνθρωπος ὅστις πολλακίς ἐλη-

στεύθη καὶ τὸσον ἐσυνήθισεν εἰς τοῦτο, ὥστε ἐθεώρει ὅλως φυσικόν καὶ οὕτως εἶπειν ἀνάγκαιον τὸ νὰ κλέπεται. Μὴ κάμης καταγγελίαν. Εἰς τί εἰμωρῶ νὰ σὲ ὠφελῆσῃ; Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος σοῦ ἔκλεψε τὰ διακόσια φράγκα, θὰ τὸ ἔκαμε βέβαια διότι εἶχεν ἀνάγκη τῶν χρημάτων, καὶ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὸν πειρασμόν. Ἔχει γυναῖκα, ἔχει παιδί: τί θὰ κερδήσῃς λοιπὸν μὲ τὸ νὰ τὸν βάλῃς εἰς τὴν φυλακὴν; Ἐσύ μὲν δὲν θὰ πάρῃς ὀπίσω τὰ χρήματά σου, ἐνῶ ἐξ ἄλλου τὸ ὄνειδος τοῦ ἀνθρώπου θὰ πέσῃ ἐπάνω εἰς τὴν γυναῖκα καὶ τὸ τέκνον του, καὶ θὰ μείνουν ἄνευ προστασίας. Ἀφῆσέ τον ἡσύχον. Πρὸς ἀποζήμιωσίν σου ἔργου νὰ γευματίῃς συχνότερον ἐδῶ: ἔπειτα καλλίτερα νὰ εἶνὲ τις μὲ τοὺς κλεμμένους παρὰ μὲ τοὺς κλέπτας, καὶ καλλίτερα μὲ τοὺς συγχωροῦντας παρὰ μὲ τοὺς καταδικάζοντας.

Οὕτως ἐξηκολούθη ἡ ὁμιλία, ὅτε ἔλθων ὁ ὑπηρέτης μοὶ εἶπεν ὅτι εἰς τὸ μαγειρεῖον ἄνθρωπός τις ἐζήτηε νὰ μοὶ ὁμιλήσῃ.

— Πῶς ὀνομάζεται ὁ ἄνθρωπος αὐτός;

— Πέτρος.

Εἰς τὴν λέξιν ταύτην οἱ παρακαθημένοι ἀντηλάξασαν βλέμματα ἐκπληξέως. Ἐγὼ ἐσηκώθην λέγων «θὰ ἔρχεται βέβαια νὰ μοῦ εἴπῃ ὅτι ἔχασε τὸ γραμματίον».

— Μείνε αὐτῶ, μοὶ εἶπεν ὁ πατήρ μου, καὶ ἄς εἴπουν εἰς τὸν Πέτρον νὰ ἔλθῃ ἐδῶ.

Ἦ ὁ Πέτρος εἰσηλθεὶν ὄλων δὲ τὰ βλέμματα ἐκολλήθησαν ἐπάνω του. Εἶχε τὴν κεφαλὴν ἀσκηπῆ, διὰ δὲ τοῦ μανδηλίου του ἀπέμασε τὰς βερούσας ἀπὸ τοῦ προσώπου του χονδράς σταγόνας ἰδρώτος. Μᾶς ἐχαίρειντε στρατιωτικῶς φέρων τὴν δεξιὰν χεῖρα εἰς τὸ ἄνω μέρος τοῦ μετώπου.

— Λοιπὸν, Πέτρε, εἶπον πρὸς αὐτόν, τί ἔγγεινες; ... τί σοῦ συνέβη;

— Ἄ! εἶνε ἱστορία μεγάλη, κύριε Δουμά. Φαντασθεὶτε ὅτι τέλος πάντων εἶχα κατορθώσει μὲ πολὺν κόπον νὰ ἀλλάξω ἐκεῖνο τὸ χαρτονομίσμα. Γιατί κανεὶς δὲν θέλει νὰ τὰ πάρῃ σήμερᾶ τὰ χαρτιά. Ὄστε τελευταῖον γὰρ νὰ τὸ κατορθώσω ἀπεφάσισα νὰ πάγω ἕως εἰς τὸν κρασοπώλῃν ἐκεῖ πού σταθμεύω ὁ κρασοπώλῃς ἔχει πάντοτε λιανά, γιατί ὁ κόσμος πάντοτε πίνει, δὲν εἶνε ἀλήθεια; καὶ ἔς τιν ἀναπαραδιὰ ἀκόμη. Ὁ κρασοπώλῃς λοιπὸν μοῦ ἄλλαξε τὸ χαρτί, καὶ ἐτοιμαζόμενον νὰ σὰς φέρω ὀπίσω τὰ ἐκείνην ἔννενηντὰ τρία φράγκα σας, ὅταν μὲ πλησιάζῃ ἕνας κύριος καὶ μοῦ λέγει: «Πέτρε, ἐρχόμενον νὰ σὲ ζητήσω ἔχω ἀνάγκη νὰ μοῦ κάμῃς μιὰ δουλειά». «— Μετὰ χαρᾶς, κύριε, σὲ μιὰ στιγμὴ μόνον νὰ πάγω καὶ τι πού κρατῶ εἰς τὸ σπῆτι ἐνός κυρίου». «— Ὁχι, θέλω ἀμέσως, γιατί βιάζομαι πολὺ». «— Εἶνε μακρὰ τὸ μέρος πού θὰ μὲ στείλετε;» — «Εἰς τὸ βουλεβάρτο Μονπαρνάς». — «Ἄ! ὄχι, εἶνε πολὺ μα-

κρὰ, καὶ θὰ ἀνησυχῆσῃ πολὺ ὁ κύριος πού μὲ περιμένει νὰ τοῦ πάγω ἀπάντησιν.». — «Στείλε τὴν μὲ τὸ παιδί τοῦ κρασοπώλου». — «Δὲν γίνεται, πρέπει νὰ πάγω ὁ ἴδιος». — «Σοῦ δίδω τρία φράγκα οἱ αὐτὴν τὴν δουλειάν».

«Τρία φράγκα! Ἄρχισα νὰ τὸ συλλογίζομαι. Τρία φράγκα γὰρ ἐγὼ θέλησα, δὲν ἦτο μικρὸ πρᾶγμα. Ἐπειτα γὰρ νὰ τελειώσω ταχύτερον εἰμωρῶσα νὰ ἐμβῶ εἰς τὸ λεωφορεῖον πού πηγαίνει εἰς τὸ Μονπαρνάς καὶ νὰ γυρίσω μὲ τὸ ἴδιο, ἢ καλλίτερα νὰ τὸ βάλω εἰς τὰ πόδια ὅσον εἰμωρῶσα. Τρία φράγκα ἦσαν αὐτά, καὶ δὲν τὰ ἔβρισκε κανεὶς κάθε μέρα εἰς τὸν καιρὸ πού ζοῦμε. Ἐπειτα ἐσκέφθηκα ὅτι σεῖς ἐργάζεσθε ἕως εἰς τὰς 6 καὶ τὰς 7 τὸ βράδυ, καὶ ὅταν κανεὶς ἐργάζεται δὲν ἔχει τί ὦρα εἶνε. Εἶπα μὲ τὸ νοῦ μου ὅτι θὰ ἐγύριζα πρὶν ἐβγῆτε ἔξω, καὶ ἔτσι θὰ ἐκέρδιζα τρία φράγκα περισσότερα. Δέχομαι λοιπὸν, καὶ πάγω μαζί μὲ τὸν κύριον ἐκεῖνον. Ἐλησμονήσα νὰ σὰς εἴπω πῶς ἦτον ἔμπορος ἀρχαίων ἐπιπλῶν, ἄνθρωπος πού ἔχει καὶ πρᾶγματα περιφάνεια. Ἀλλὰ σήμερᾶ δὲν ἀγοράζονται πολὺ. Αὐτὸς λοιπὸν μὲ πηγαίνει εἰς τὸ μαγαζὶ του, μοῦ δείχνει ἐκεῖ ἕνα θεόρατο ἐπιπλο καὶ μοῦ λέγει: «Νά, αὐτὸ τὸ πρᾶγμα πρέπει νὰ τὸ ὑπάγῃς εἰς τὸ βουλεβάρτο Μονπαρνάς, εἰς ἐνα σπῆτι, ἀριθμὸς 125». «Ἄμα ἐγὼ εἶδα τί ἦτο, ἀκόμα φεύγω. Πού μωρῶσα νὰ ἐμβῶ εἰς τὸ λεωφορεῖον μ' ἐκεῖνο τὸ ἐπιπλο; Ὁ ἔμπορος τρέχει κατόπισω μου.

— Μὰ τέτοιο ταξειδι δὲν θὰ κατορθώσω νὰ τὸ κάμω σὲ μιὰ μέρα, τοῦ λέγω καὶ ἡ ἄλλη μου δουλειά τί γίνεται; — «Ἄν πᾶς ἀπὸ τὴν πλατεῖαν τῆς Ὀμοιοῖας, φθάνεις γρήγορα», μοῦ λέγει. Καὶ τῶντι ἔτσι εἶνε. Ἀδιάφορον ὅμως, ἐγὼ ἀρνοῦμαι πάλιν: «Εἰμωρῶ νὰ τὸ πάγω τὸ ἐπιπλο αὐριόν, ἢ καὶ ὅταν τελειώσω αὐτὴ μου τὴ δουλειά». «— Ὁχι εἶνε ἀνάγκη τώρα, γιατί τ' ἀγόρασεν ἕνας πελάτης πού φεύγει ἀπόψε, μὲ τὴν συμφωνίαν νὰ τοῦ τὸ στείλω ἐντός μιᾶς ὥρας εἰς τὸ σπῆτι του. Θὰ τὸ πληρώσω ἀμέσως, καὶ τὸ ἐπώλησα εἰς πολὺ καλὴν τιμὴν». «— Ἀδύνατον». «— Σοῦ δίδω τέσσαρα φράγκα». — Τέσσαρα φράγκα! Ἄ, μὰ τέλος πάντων τὸ ἀπεφάσισα! Δὲν ἤθελα νὰ εἶμαι αἰτία νὰ χάσῃ τόσω καλὴν ὠφέλειαν ἐκεῖνος ὁ ἔμπορος, ὁ ὅποιος πολὺ συχνὰ μοῦ δίδει ἐργασίαν.

— Ἐμπρός λοιπὸν, γρήγορα, τοῦ λέγω μοῦ χρειάζεται ἕνα ἀμαξάκι.

— Μᾶς δανείζει τὸ ἰδικόν του ὁ ζυλέμπορος ἀντικρῶ. Πῆγαυε ζήτησέ το καὶ εἶπέ του νὰ ἔλθῃ νὰ μᾶς βοηθήσῃ νὰ βάλωμε ἐπάνω τὸ ἐπιπλο.

Νὰ μὴν τὰ πολυλογῶ παίρνω τὸ δρόμο μὲ τὸ ἐπιπλο.

Ἦς τόσο ὁ ἔμπορος ἐμπῆκε σὲ μιὰ ἀμαξα καὶ τρέχει εἰς τὸ βουλεβάρτο Μονπαρνάς, διὰ νὰ κρα-

τήσῃ μὲ τὴν ὁμίλιαν τὸν πελάτην, μὴν τύχη καὶ τοῦ ξευρῆ. Ὁ ὑπηρέτης τοῦ καταστήματος εἶνε παιδί δεκαπέντε — δεκαεξὶ χρόνων, ὥστε μικρὰ βοήθεια εἰμωρῶσε νὰ μοῦ ὄσῃ. Ἐπειτα ὁ δρόμος ἦτο γεμάτος λάσπη καὶ ἐγλυστρώσα, καὶ ἦτο ζέστη καὶ εἰδυόσα καὶ κοντὰ εἰς ὅλα αὐτὰ ἀπαντῶ καὶ τὴν ἐθνοφυλακὴ πού ἔκαμνε γυμνάσια καὶ ἔφραττε τὸν δρόμο. Ἀναγκάσθηκα λοιπὸν νὰ κάμω μεγάλο γύρο ἔτοερα, καὶ ὅλο ἔσας ἐσυλλογίζομαι. «— Τί θὰ λέγῃ ὁ ἄνθρωπος;» ἔλεγα μὲ τὸ νοῦ μου. «θὰ νομίζῃ πῶς ἐπῆρα τὰ χρήματά του καὶ ἐφυγα.» Καὶ μ' ὄλη μου τὴ δύναμι ἐσπρωγνα τ' ἀμαξάκι. Τέλος πάντων φθάνω καὶ ἦτον καιρὸς, γιατί εἰς τὸ σπῆτι οἱ ἄλλοι εἶχαν ἀρτίσει ν' ἀνυπομονοῦν. Ἀλλὰ ἤθελα νὰ τοὺς ἔβλεπα εἰς τὴ θέσι μου! Καὶ δὲν φθάνει τόσο, μόνον ἔπρεπε καὶ ν' ἀναιδάσω μεν ἐπάνω τὸ ἐπιπλο, νὰ τὸ τοποθετήσωμεν, νὰ σηκώσωμεν ἀπὸ τὴν θέσιν των ὅλα τὰ ἄλλα ἐπιπλα τοῦ ἐργαστηρίου, διότι ἐκεῖνος πού τὸ ἠγόρασεν εἶνε καλλιτέχνης μόνον καλλιτέχνης εἰμωρῶν νὰ ἔχουν τέτοιαις ἰδέαις, ἐνῶ τὰ χρήματα εἶνε τόσο σπάνια. Τέλος πάντων κατώρῃσα νὰ γυρίσω, χωρὶς οὔτε τὴν ἀναπνοή μου νὰ πάρω, μαζί μὲ τ' ἀμαξάκι μου ἐκεῖνο τὸ ἀφῆκα κάτω, γιατί δὲν ἔλαβα καν καιρὸν νὰ τὸ πάγω εἰς τὸν ζυλέμπορον, τὸσον ἐθιαζόμενον νὰ ἔλθω εἰς ἐσας. Φθάνω εἰς τὸ σπῆτι, εἶχετε ἐβγῆ ἔξω. Μοῦ λέγου ὅτι μὲ εἶχετε ζητήσι. Καὶ βέβαια ἦτον νὰ μὲ ζητήσετε, γιατί δὲν εἰμωρῶσατε νὰ εἰξεύρετε τί ἔπρεπε. Καὶ πού νὰ εἰξεύρατε καὶ τὴ στενοχωρία τὴν ἰδική μου! Ἀλλὰ ἔλα πάλιν πού ἦτον τέσσαρα φράγκα!... καὶ νὰ τὰ κερδίσῃ κανεὶς εἰς μιὰ ὥρα, γιατί τόσο ἐπίστευα ὅτι θὰ χρειασθῶ — ἐνῶ γὰρ νὰ κερδίσῃ ἐπτα φράγκα εἶνε ἀνάγκη νὰ σκουπίσῃ ἕνα ὀλοκλήρο μῆνα! Δὲν εἶχετε εἶπει πού ἐπηγαίνετε; ἀλλ' ἐγὼ ἐνόησα ὅτι θὰ ἤρξασθε εἰς τὸν πατέρα σας, ἔπου κάποτε μὲ ἐνστέλλετε μὲ γράμματά σας, καὶ τρέχω πρὸς τὰ ἐδῶ μαζί πάντοτε μὲ τ' ἀμαξάκι μου. Δόξα σοὶ ὁ Θεός, δὲν ἐγελάσθηκα. Καὶ τώρα, ὄριστε τὰ ἐκατόν ἐνενηντὰ τρία φράγκα σας, πού ἐκουδοῦνίζαν τόσω δυνατὰ εἰς τὴν τσέπη μου, ὥστε ἐφοβούμην μὴ μὲ σκοτώσῃ κανεὶς καὶ μοῦ τὰ πάρῃ. Τί νομίζετε, νὰ τὸ ἤξευρε κανεὶς πῶς ἔχω τόσα χρήματα ἐπάνω μου! Καὶ μ' ὅλα ταῦτα ὁ ἔμπορος ἐπώλησε 500 φράγκα τὸ ἐπιπλοῦν του, πεντακόσια φράγκα, ἀκούε! ἐκεῖ! ἀπίστευτον μοῦ φαίνεται. Καὶ τώρα μὲ τὴν ἀδεία σας, πάγω νὰ πάρω τ' ἀμαξάκι πού ἀφῆκα κάτω, καὶ ἔπειτα εἰς τὸ σπῆτι μου νὰ φάγω ψωμί. εἰμωρῶ νὰ εἶπῃ πῶς δὲν τὸ ἔκλεψα.

Ἡ λέξις αὐτὴ ἐκλεψα, ἣτις πῶρα ἐρρίσθη τὸσον φαιδρῶς, ὀλίγον ἂν πρότερον εἶχε τὸσον ἐπιμόνως κυριεύσει τὸ πνεῦμά μου, ἀντήχησε δι' ἐμὲ ὡς πικρὸς ἐλεγγος.

Ὁλοι ἐμένομεν σιωπηλοί, ἀισχυόμενοι ἐνάσ-

μύχως διὰ τὴν γνώμην ἢν τόσῳ ἐλαφρῶς εἴχομεν σχηματίζει περὶ τοῦ πτωχοῦ νέου ἐκείνου, οὗτινος μόνον ἐγκλημα ἦτο ὅτι δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ φέρῃ τέσσαρα φράγκα περισσότερα εἰς τὴν οἰκογενεῖάν του. Μόνος μεταξὺ πάντων ὁ πατήρ μου ἐφαίνετο κατευχαριστημένος καὶ ἡλάρως ὡς ἄνθρωπος μηδένα ποτὲ καταδικάζων.

— Ἐνα ποτήρι, Πέτρε, εἶπεν.

— Δὲν σὰς χαλῶ τὴν καρδιά, κύριε Δουμά. Εἰς ὑγείαν τοῦ Πόρθου! Ἐκεῖνος ἦτον ἄνθρωπος, ἀλήθεια, ποῦ εἴμπορουσε γέ μιά στιγμή νὰ φέρῃ τὸ ἐπιπλον εἰς τὸ Μονπαρνάς μαζί με τὸ μάρμαρόν ἀκόμη.

Καὶ γαυριῶν ὅτι διὰ τῆς ἀπαντήσεώς του ἀπέδειξεν ὅτι καὶ ἡ φιλολογία δὲν ἦτο ξένη εἰς αὐτόν, ἐκένωσε τὸ προσενεχθέν αὐτῷ ποτήριον οἴνου, ἐσπόγγισε τὸ στόμα με τὸ ἀνάστροφον τῆς χειρός, ἐχαίρετῆσεν εὐγενῶς καὶ ἐξῆλθεν.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης μοὶ συνέβη ἐνίοτε νὰ ἀπαντήσω τὸ κακόν, πολλάκις νὰ τὸ προϊδώ, ἀλλ' οὐδέποτε πλέον συνέλαθα ὑπόνοιαν κακῆν περὶ ἀνθρώπου.

*Κ.

ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΔΗ ΠΟΤΑ

Γ'. — ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΖΩΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΤΩΝ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΔΩΝ ΠΟΤΩΝ

*Βοφαλμένα ἰδέαι τῶν ἀρχαιότερων περὶ τῶν ὑπερφυσίων ἰδιοτήτων τῶν οἰνοπνευματῶν. — Ἐξωτερικὴ χρῆσις αὐτῶν καὶ θάνατος ἐκ τούτου τοῦ βασιλέως τῆς Ναβάρρας Καρόλου. — Ἰδέαι ἐθνικαὶ σκευαζαὶ μεθυστικῶν πνευματωδῶν ποτῶν παρὰ τοῖς διαφόροις λαοῖς. — Ἐνέργεια φυσιολογικῆ τοῦ οἰνοπνεύματος ἐπὶ τοῦ στομάχου καὶ τῶν πεπτικῶν ὀργάνων. — Φαινόμενα ἐν τῷ ὀργανισμῷ ἐκ μετρίας πόσεως οἰνοπνεύματος. — Φαινόμενα μέθης. — Ὁ μέθυσος ἐγκαταλείπει τὸ λογικὸν αὐτοῦ εἰς τὸν πυθμένα τῆς φιάλης. — Ἀνεκδοτὰ τινὰ μεθύσαν. — Ἐξηγήσις λεπτομερεστερά τῆς ἐνδοτέρας ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ ἐνεργείας τῶν οἰνοπνευματῶν. — Χρησιμότης τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν ἐν τῇ διαίτῃ.

Ἡ πρώτη ἀνακάλυψις καὶ ἐξαγωγή τοῦ οἰνοπνεύματος ἐκ τοῦ οἴνου ἐξέπληξε τὸ πνεῦμα τῶν πεπταυμένων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καί, ὡς συμβαίνει συνήθως εἰς πᾶσαν ἀνακάλυψιν, εὐθὺς παρ' ἀξίαν ὑπερῴψωσαν τὰς ἀγαθὰς ιδιότητας τοῦ νέου ἀνακαλυφθέντος θησαυροῦ!

Ἰδοὺ δὲ ὁ ἱατρός Arnaud de Villeneuve ἐκ Μομπελλιέ τῆς Γαλλίας τὴν ἐγγράφον τότε περὶ τοῦ οἰνοπνεύματος ἐν τῷ συγγράμματι του «Traité sur la conservation de la jeunesse»: «Τίς θέλει πιστεύσει, ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου ἠδυνήθησαν νὰ ἐξαγάγωσιν ὑγρὸν, ὅπερ οὔτε τὸ χρῶμα, οὔτε τὴν φύσιν, οὔτε τὴν ἐνέργειαν τοῦ οἴνου ἔχει; Τὸ ὕδωρ τοῦτο τοῦ οἴνου τινὲς ἀπο-

καλοῦσιν ὕδωρ τῆς ζωῆς (eau de vie), τοῦθ' ὅπερ εἶνε τὸ καταλληλότερον ὄνομα, καθ' ὅσον ὄντως πικρατείνει τὴν ζωὴν τῶν χρωμένων αὐτῷ. Ἦδη ἄρχονται νὰ γνωρίζωσι τὰς ἀρετὰς τοῦ ὑγροῦ αὐτοῦ παρατείνει τὴν ὑγείαν, διαλύει τοὺς περριττοὺς ἐν τῷ σώματι καὶ βλαβεροὺς χυμοὺς, ζωογονεῖ τὴν καρδίαν καὶ διατηρεῖ τὴν νεότητά. Μόνον του δὲ ἢ καὶ μετ' ἄλλων φαρμάκων ἐνούμενον θεραπεύει τοὺς κωλικούς, τὸν ὕδρωπα, τὴν παράλυσιν, τὸν τεταρταῖον πυρετόν, τὴν λιθίαν.

Εὐθὺς λοιπὸν ἐξ αὐτῆς τῆς ἀνακαλύψεως αὐτοῦ εἰς τὸ οἰνόπνευμα ἀπεδόθησαν πλεῖστα ὅσα ὑγεινά καὶ ἰαματικά ὑπερφυσικά δυνάμεις, καὶ ταχέως ἐποιήσαντο χρῆσιν αὐτοῦ εὐρεῖαν καὶ πολυποίκιλον, οὐ μόνον ἐσωτερικῶς, ἀλλὰ καὶ ἐξωτερικῶς, διότι ἐπίστευσαν, ὅτι ἐπιτριβόμενον ἐπὶ τοῦ δέρματος ἀποδίδει ὑπερφυσικὰ δυνάμεις εἰς τὸ σῶμα. Εἰς τούτο δὲ ὀφείλεται καὶ ὁ θάνατος τοῦ βασιλέως τῆς Ναβάρρας Καρόλου, τοῦ ἐπονομασθέντος Κακού, τῷ 1387. Οὗτος δηλαδὴ συνείδηζε, κατὰ τὸν τότε ἐπικρατούντα συρμόν, νὰ περιτυλίσκηται διὰ σινδόνης βεβερεγμένης ἐν οἰνοπνεύματι καὶ περιρραπτομένης περὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ. Ἡμέραν τινὰ ὁ βράπτων τὴν σινδόνην θεράπτων λησιμονήσας τὸ φαλλίδιον, ὅπως ἀποκόψη, μετὰ τὸ τέριμα τῆς ἐργασίας του, τὸ ὑπερβάλλον νῆμα, καὶ ἀγνοῶν τὴν ἀναφλεξιμότητα τοῦ οἰνοπνεύματος ἠθέλησε ν' ἀντικαταστήσῃ τὴν φαλλίδα δι' ἀνημμένον κηρίου, ὅπως διὰ τῆς φλογὸς τάμη τὸ νῆμα. Ἄντι ὅμως τοῦ νῆματος τούτου ἐταμε τὸ νῆμα τῆς ζωῆς τοῦ βασιλέως ἀναφλεθέντος ἐν ἡκαετὶ τοῦ οἰνοπνεύματος.

Τὸ λυπηρὸν τοῦτο γεγονός ἐκτοτε ἐδεῖξε καὶ τὴν ἀναφλεξιμότητα τοῦ οἰνοπνεύματος.

Εὐθὺς ἐκ τῆς πρώτης ἐμφανίσεως ἐπὶ τῆς γῆς τῶν πρώτων ἀνθρώπων ἤρξαντο οὗτοι τὸν διὰ τὴν ζωὴν ἀέντατον ἀγῶνα, καὶ εὐθὺς ἐπεξήτησαν νὰ εὐρωσιν οὐσίαν, αἵτινες νὰ ὑποστηρίζωσι καὶ ζωογονῶσι τὸν ἐκ τοῦ καμάτου καταβαλλόμενον ὀργανισμόν αὐτῶν, καὶ ἀπ' ἐτέρου νὰ διερεθίζωσι τὸ νευρικὸν σύστημα καὶ διεγείρωσι τὸ πνεῦμα αὐτῶν καὶ τὴν φαντασίαν.

Πᾶν εἶδος λοιπὸν διεγερτικῶν τροφῶν καὶ πρὸ πάντων ποτῶν ἐτέθη εἰς χρῆσιν ὑπὸ τῶν ἐκαστοχοῦ λαῶν. Δὲν ὑπάρχει λαός, δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν ὅστις νὰ μὴ ἔχη καὶ τι διεγερτικὸν καὶ μεθυστικὸν ἐθνικὸν ποτόν, ὅπερ συνήθως συνίστησιν ἐθνικὴν πλῆρη, καθ' ὅσον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰ ποτὰ ταῦτα λαμβάνονται εἰς ὑπερμετρον ποσόν, ὅτε πλέον δὲν διεγείρουν τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα ἢ διὰ νὰ σβέσωσι καὶ φωνεύσωσιν αὐτὰ μετ' ὀλίγον.

Οὗτω οἱ Ρῶσοι καὶ Γάρταροι ἔχουσι τὸ koumis αὐτῶν τὸ σκευαζόμενον ἐξ ἀποστάξεως τοῦ

ὄξυθέντος ἱππείου γάλακτος· οἱ Πολωνοὶ τὸ mell ἐκ ζυμουμένου μέλιτος· οἱ Ἄγγλοι ἰδίως τὸ ἀγγλικὸν ρακίον ἢ τὸ ἀρκευθῶδες οἰνόπνευμα, (gin ἢ genjèvre), οὗτινος ἐμνησθημεν ἀνωτέρω· οἱ Γάλλοι καὶ ἰδίως οἱ Νορμανδοὶ εἶδος ρακίου ἰσχυροῦ ἐξαγομένου ἐκ τῆς ζυμώσεως καὶ ἀποστάξεως τῶν μήλων καὶ τῶν γεωμήλων. Ἐν Ἑλλάδι, ὡς καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἀνατολῇ γίνεται εὐρεία χρῆσις τῆς κοινῆς ρακῆς, καὶ πρὸ πάντων τῆς γνωστῆς πᾶσι μαστίχας. Οἱ Ἰνδοὶ ἔχουσι τὸ δημοφιλὲς αὐτοῖς πνευματωδες ποτὸν chica τὸ ἀπολαμβάνομενον διὰ πνευματώδους ζυμώσεως τῶν γεωμήλων μετὰ νεραντζίων καὶ μετὰ τειμαχίων ἄρτου ἐκ ταπιοκάς ἢ μανιῶτου ἐσκευασμένου· εἶτι δὲ οἱ Ἰνδοὶ ἔχουσι καὶ τὸ μεθυστικὸν ποτὸν rask ἐξαγόμενον δι' οἰνοπνευματώδους ζυμώσεως καὶ ἀποστάξεως ὀρύζης, σακχάρου καὶ κοκκοφοίνικος. Οἱ Σίνοι τὸ siou-hen-tsou προερχόμενον ἐκ τῆς πνευματώδους ζυμώσεως καὶ ἀποστάξεως τοῦ ἀραβοσιτου, κλπ. πάντες περίπου οἱ ἄγριοι λαοὶ παρασκευάζουσι πληθος πολυάριθμον πνευματωδῶν μεθυστικῶν ποτῶν διὰ τῆς ζυμώσεως διαφόρων συνδυαζόμενων πολυτρόπως γλυκεῶν καὶ ὑποξείνων καρπῶν, ριζῶν ἀμυλούχων καὶ σακχαριδῶν καὶ φυτῶν ἀρωματικῶν διαφόρων φυομένων ἐν ἐκάστη χώρᾳ.

Πάντα περίπου τὰ οἰνοπνευματώδη ποτὰ, τὰ προερχόμενα ἐκ ζυμώσεως διαφόρων σακχαρούχων καὶ ἄμυλων οὐσιῶν, καὶ τὰ πνευματώδη σιρόπια καὶ ἐλιξίρια ἐνεργοῦσι κατ' ἄλλοτε ἄλλην ποσότητα οἰνόπνευμα, εἰς ὅπερ κατ' ἐξοχὴν ὀφείλεται ἡ ἐνέργεια αὐτῶν ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ ἡμῶν ἢ ἐνέργεια δὲ αὐτὴ τροποποιεῖται ἐλάχιστα μόνον ὑπὸ τῶν συνυπαρχουσῶν ἐν ἐκάστῳ πνευματώδει ποτῷ ἄλλων οὐσιῶν καὶ ἰδία ἀρωματικῶν καὶ αἰθεριῶν ἐλαίων. Ὡς ἐκ τούτου δὲ θέλομεν περιγράψαι τὴν ἐνέργειαν τοῦ οἰνοπνεύματος ἡραιωμένου διὰ ποσότητός τινος ὕδατος, οὐ τύπος εἶνε ἡ κοινὴ ρακὴ καὶ τὸ κοριάκ. Ὁ οἶνος ἔχει τὴν αὐτὴν ἐνέργειαν, πλην ἐν αὐτῷ τὸ ποσὸν τοῦ οἰνοπνεύματος εἶνε μικρότερον.

Τὸ ὄξυθην οἰνόπνευμα λοιπὸν, λαμβανόμενον ὑπὸ οἰανδήποτε σκευασίαν, εἰς μικρὸν ποσὸν κατὰ πρώτον ἐνεργεῖ τοπικῶς ἐπὶ τοῦ στομάχου καὶ διερεθίζει ἡπιῶς τὰ τοιχώματα αὐτοῦ προκαλοῦν ἐπ' αὐτὰ ἐλαφρὰν συμφορήσιν αἵματος, ἐξ οὗ δραστηριωτέρα καὶ ἀφθονωτέρα γίνεται ἡ ἐκκρίσις τοῦ γαστρικοῦ ὑγροῦ, διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ ὁποῦ κατὰ μέγα μέρος τελεῖται ἡ πέψις τῶν τροφῶν διὰ τοῦτο λοιπὸν ὀλίγον ποσὸν οἰνοπνεύματος λαμβανόμενον ἀμέσως πρὸ τοῦ φαγεῖν ἢ ἐπ' αὐτῷ προάγει τὴν λειτουργίαν τοῦ στομάχου καὶ διευκολύνει ἐπὶ ποσὸν τὴν πέψιν τῶν ἐν αὐτῷ τροφῶν. Εἶτα δὲ τὸ οἰνόπνευμα ἔχει τὴν ιδιότητα τοῦ διαλύειν τὰς ἐν τῷ στομάχῳ καὶ τοῖς ἐντέροις οὐσίαν, αἵτινες οὕτως

ἀκόπως καὶ ταχέως ἀπορροφῶνται ἐκ τῶν πεπτικῶν ὀργάνων καὶ ἀναλαμβάνονται εἰς τὴν κυκλοφορίαν.

Τὸ οἰνόπνευμα ὁμῶς δὲν μένει ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐν τοῖς πεπτικῶν ὀργάνοις, ἀλλὰ ταχίστα ἀπορροφᾶται εἰς τὴν κυκλοφορίαν, κατὰ τὸ πλεῖστον ἀμέσως ἐξ αὐτοῦ τοῦ στομάχου διὰ τῶν φλεβιδίων αὐτοῦ, ὀλίγιστον δὲ μεταβαίνει ἐκ τοῦ στομάχου εἰς τὰ ἔντερα καὶ ἐκεῖθεν ἀπορροφᾶται διὰ τῶν φλεβιδίων ἐπίσης.

* *

Ἀπορροφώμενον τὸ οἰνόπνευμα ἐκ τῶν πεπτικῶν ὀργάνων διέρχεται κατὰ πρώτον ἐκ τοῦ ἥπατος καὶ ἐκεῖθεν διαχύνεται εἰς τὴν κυκλοφορίαν ἅπασαν ἐπιφέρον τὰ γνωστὰ τοῖς πᾶσι σχεδὸν διεγερτικὰ καὶ μεθυστικὰ φαινόμενα αὐτοῦ.

Καὶ ἐν πρώτοις τὸ οἰνόπνευμα ἐντείνει τὴν ἐνέργειαν τῆς καρδίας καὶ ἐπιταχύνει μικρὸν τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος, ἐξ οὗ ἡ ἐλαφρὰ εἰς τὸ πρόσωπον συμφορήσις αἵματος καὶ ἡ ἐρυθρότης αὐτοῦ, ἡ ζωηρότης καὶ ἐρυθρότης καὶ στιλπνότης τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἡ ζωογόνησις καὶ ἐξασφίς τῆς φυσιολογίας. Ἀλλὰ πρὸ πάντων τὸ οἰνόπνευμα ἐνεργεῖ ἐπὶ τοῦ ἐγκεφάλου καὶ λοιποῦ νευρικοῦ συστήματος, ἐντείνον τὰς τε διανοητικὰς καὶ σωματικὰς δυνάμεις, ἐξ οὗ κούφότης καὶ γενικὴ εὐεξία τοῦ σώματος, ἔντασις καὶ ἀνύψωσις τῶν μυϊκῶν δυνάμεων, ὀξύτης καὶ μεζῶν ἀντιληπτικότης πάντων τῶν αἰσθητηρίων ὀργάνων· τὸ πνεῦμα δὲ καὶ ἡ φαντασία καθίστανται ζωηρότερα, φαιδρά, διαυγέστερα, ὥστε αἱ ἰδέαι ἐπέρχονται βραδίως ζωηραὶ καὶ χαρμόσυνοι· λύεται δὲ τότε ἡ γλῶσσα καὶ ἀνοίγεται τὸ στόμα, ὅπῃθεν τὸ ὑπερεκχειρίζον πνεῦμα βέει λάβρον καὶ ἀκατάσχετον.

Ἀλλὰ ταῦτα πάντα ἀπὸ μετρίου μόνον ποσοῦ ποιοῦσι τὰ οἰνοπνευματώδη ποτὰ· καθ' ὅσον ὅμως βαθμηδὸν τὸ λαμβανόμενον ποτὸν αὐξάνει, ἅπαντα τὰ φαινόμενα ταῦτα ἐντείνονται κατ' ὀλίγον, μέχρις οὗ ἐκπέσωσιν εἰς τὸ ἀντίθετον ὅλως ἀποτελεσμα. Καὶ δὴ ἡ μὲν ἐνέργεια καὶ ἰσχύς τῆς καρδίας ἐξασθενεῖ καὶ ἡ κίνησις τῆς κυκλοφορίας ἐπιβραδύνεται· τὸ δὲ πνεῦμα καὶ ἡ φαντασία ἐπισκοτίζονται· αἱ ἰδέαι συγχύζονται, ἡ δὲ γλῶσσα μετὰ μεγάλης δυσκολίας καὶ ὑποτραυλίζουσα ἀφίησι φλυαρίας συνισταμένας ἐκ λέξεων καὶ φράσεων ἀνευ τινὸς εἰρμού, ἀνευ τινὸς συναρμογῆς, ὅπερ διερμηνεύει σαφῶς τὸν συγκεχυμένον σάλον τὸν συνταράσσοντα τὸ πρὶν γαλήνιον καὶ διαυγὲς πνεῦμα. Ἄπαν τότε τὸ μυϊκὸν σύστημα ἐξασθενεῖ, ἡ βᾶδισις καθίσταται δύσκολος, σφαιρὰ καὶ τρέμουσα· ὁ δὲ ἄνθρωπος οὐδόλλως τότε διαφέρει τοῦ μωροῦ παιδίου, μάλιστα ὑπολείπεται εἰτι καὶ αὐτοῦ, ὡς στερούμενος, κατὰ Bouchardat, τῆς ἀθῶας καὶ ἐπαγωγῆς χάριτος τῆς παιδικῆς ἡλικίας!

Ταῦτα δὲ πάντα συνιστῶσι τὸν συνήθη βαθμὸν τῆς μέθης. Πλὴν αὐξανομένου εἰς τὸν λαμβανόμενον ποσὸν οἰνοπνεύματος, τὰ φαινόμενα τῆς μέθης ἐπέρχονται βαρύτερα καὶ σοβαρώτερα. Ὁ μέθυσος τότε ἀδυνατεῖ ἐντελῶς νὰ ἴσταται ἐπὶ τῶν ποδῶν αὐτοῦ· ἀπόλλυσι βαθμῶν τὰς τε σωματικὰς καὶ πάσας τὰς πνευματικὰς δυνάμεις αὐτοῦ· τὸ πνεῦμα ἀναιρεῖται καθ' ὅλοκληρον, τὰ δ' αἰσθητήρια αὐτοῦ πάντα καταλύονται, καὶ ἀναίσθησία γενικὴ καταλαμβάνει τὸ σῶμα τοῦ μεθύοντος, ὅπερ κατὰκειται, ὡς ὁργανισμὸς ζῶν μὲν ἔτι, ἀλλ' οὐδεμίαν πνευματικὴν τῆς υπάρξεώς του ἔχων. Ταχέως δὲ ἐπέρχεται τότε ὑπὸς βαθμὴ ἀγωνιώδους ἐξηχῶσης καὶ βαθμικῶν ληθαργικῶν καὶ κωματώδων, ὅπου ἡ μεταβαίνει εἰς τὸν θάνατον, ἢ μετὰ παράτασιν ἄλλοτε ἄλλην διαλύεται, καὶ ὁ πρὶν μέθυσος ἐξεγείρεται μετὰ βάρους τῆς κεφαλῆς, καὶ ἐπίσης κεφαλαλγίας ἐπιβίου, μετὰ χαλαρώσεως αὐτῶν ἐνδογενῶν καὶ ἐξανθήσεως αὐτῶν ἐτέρου τῶν σωματικῶν δυνάμεων, ἀνεπιτήδευτος ὢν πρὸς τὴν πνευματικὴν ἢ σωματικὴν ἐργασίαν, μετὰ ἀνορεξίας, καυσίας καὶ ἀηδίας πρὸς πᾶσαν τροφήν, καὶ τέλος μετὰ διαφόρων μωλώπων καὶ στρεβλώσεων καὶ τραυματίων, ἅτινα ἐκληροδότησεν αὐτῷ ἡ προφηθεύσα ἀδυνατέστατος καὶ κτηνώδους κατὰστασις του, οἷς ἔτι πρόσθε καὶ ὅσα κατὰ τὴν διεγερτικὴν τῆς μέθης σπάδιον ὁ μέθυσος ἀπέπραξε βρασιπραγίας καὶ ἐγκλήματα ἐν παρούσῳ ὀφείας μακίας καὶ προσκαίρου παραπροσύνης ὢν.

Ἐν εἰνὲ λόγον ἐπεροβλικόν τὸ ῥητόν, ὅτι «ὁ μέθυσος ἐγκαταλείπει τὸ λογικὸν αὐτοῦ εἰς τὸν πυθμένα τῆς γαλῆς.»

Ὁ Bouchardat διηγείται, ὅτι ἐν τῇ νεότητι αὐτοῦ ἐγνώρισεν ἰατρόν (δυστύχως!), ὅστις ἐπινεν ὑπόνοιαν εἰς τοιοῦτόν βαθμὸν, ὥστε πολλάκις ἐκίπτε καὶ ἐκοιμάτο ἐπὶ τῶν ὁδῶν ἢ τῶν λάκκων, ὁπότε οἱ βαλκανιστοὶ ἐπωπελούμενοι ἔλαττονον τὰ θυλάκια αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἐκ τῶν οἰνοπνευματώδων ποτῶν ὑπολειπθέντος ἀργυρίου. Ὁ ἰατρός, ἀντὶ τὰ συνειδητὰ ἐκ τούτου, ἤγούρασε σκύλον γόημονα, ὅστις παρακολούθει πάντοτε τὸν κύριόν του καὶ ἀπεμάρτυρεν ἐν κατῷ ὑπαιθρίῳ ὑπῶν τοῦ κυρίου του τῆς κακοκαθημένους λωποδύτας. Τίς λοιπὸν τῶν δύο αὐτῶν ἦτο ὁ μᾶλλον λογικὸς;

Οὐχ ἥττον ὁμοίως καὶ ἐν τῇ ἀκμῇ αὐτῆς ἡ μέθη ἐπίσης δὲν ἀναίρει ἐντελῶς τὸ λογικὸν ἀναφέρονται μάλιστα γεγονότα, καθ' ἃ καὶ ἐν ἰσχυρᾷ μέθῃ τὸ πνεῦμα ἐν ὅλῃ τῇ κτηνώδει τοῦ σώματος καταστάσει ἀπεδείκνυται ἕλην τινὰ στιγμιαίαν ὑπάρξεως.

Ὡτως ἀναφέρεται, ὅτι ὁ στρατηγὸς de Villars, ὅστις ἄλλως ἦν εἰς τῶν ἰκαυωτέρων γάλλων στρατιωτικῶν, ἠγάπα καθ' ὑπερβολὴν τὸν οἶνον, πρὸς ὃν συνήθως παρεδίδοτο ψυχὴν τε καὶ

σώματι. Κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1734 ἐπέλαλτο εἰς Ἰταλίαν, ὅπως τελεῖ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ στρατοῦ. Πρὶν ὅμως διέλθε δια Σαρδηνίας, ὅπως χαρακτηρῆσιν τὸν βασιλέα, πρὸς ὃν παρουσιάσθη ὑπὸ ταυτῆν τοῦ οἴνου ἐπήρειαν, ὥστε κατέπεσε κατὰ γῆς μόλις πρὸ τοῦ βασιλέως παρουσιασθεῖς· ἐν τούτοις εἶχε τὴν ἐτοιμότητα νὰ εἶπῃ: «Βασιλεῦ, ἰδοὺ ἐγὼ φρουακώτατα πρὸ τῶν ποδῶν τῆς Ὑμετέρας Μεγαλειότητος!»

Ἄλλοτε πάλιν ἐν Παρισίοις ἀστεινομικῶς τις νυκτοφυλάξ παρετήρησεν ἐν βαθείᾳ νυκτὶ τινὰ παραχολουθῶντα ἐπιμόνω· ὀπισθεν ἄλλον ἀνθρώπον. Ἐκλαθὼν δὲ αὐτὸν ὡς κακοποιὸν εἶνα καὶ λωποδύτην, πλησιάζει, συλλαμβάνει αὐτὸν καὶ ἐν ὀνόματι τοῦ νόμου ζητεῖ ἐξήγησιν τῆς διαγωγῆς του. Οὗτος δὲ, ὅστις ἦτο ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ οἴνου, ἀπαντᾷ αὐτῷ ἐτόιμος: «Κύριε, ὁ πρὸ ἐμοῦ παρετήρησα, ὅτι εἶνε οἰνόφλυξ, τὸν παρακολουθῶ λοιπὸν ἀναμένων, ὅπως ὅταν πέσῃ κατὰ γῆς, κατακλιθῶ ἐπὶ αὐτοῦ!»

Ἀλλὰ καὶ ὁ Πλούταρχος ἀναφέρει, ὅτι ὁ Φίλιππος, μετὰ τὴν ἐν Χαίρωνεια λαμπρὰν αὐτοῦ κατὰ τῶν Ἀθηναίων νίκην, ἄν καὶ ἦν ἐν βάρει κατὰστασι μέθης καὶ παρελήθει, ἐν τούτοις ἐσχὲν ἀρκούντως καλὰ τὸ πνεῦμα, ὅπως ἐπιβάλῃ εἰς τοὺς πρὸς αὐτὸν παρουσιασθέντας εὐθύς μετὰ τὴν ἦταν πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων ὄρους συνθήκης ἐλλόγου καὶ ἰκαίως συμφέροντα αὐτῶ.

Πλείστα δ' ἄλλα παρόμοια ἀνεκδότα μεθύτων ἔτι ἱστοροῦνται κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον περιεργῶ.

Παρακολουθήσωμεν νῦν τὴν ἐνδοτέραν πρὸς ἐπὶ τοῦ ὄργανισμοῦ φυσιολογικὴν ἐνέργειαν τοῦ οἰνοπνεύματος, ὅπως μορφώσωμεν ἀκριβῆ ἰδέαν καὶ ἐκτιμήσωμεν ἐπιστημονικῶς τὴν ἐν τῷ σώματι ἡμῶν χρησιμότητα τῶν οἰνοπνευματώδων ποτῶν.

Ἀπορραφόμενον ἐν τῇ κυκλοφορίᾳ τὸ οἰνόπνευμα εἰς μικρὸν μόνον ποσὸν ἐκεῖ καίεται εἰς ἀνθρακικὸν ὄξύ καὶ ὕδωρ, κατὰ τὰς θεωρίας τοῦ διασημοῦ χημικοῦ φυσιολόγου Liebig· τὸ δὲ ἐπιλοιπὸν, τὸ πλεῖστον, μένει ἀμετάβλητον κυκλοφορούμενον ὡς τοιαῦτον ἐν τῷ αἵματι καὶ εἰσῶν καὶ διαβρέχον πάντας ἐν γένει τοὺς ἴστους τοῦ ὄργανισμοῦ μας καὶ πρὸ πάντων τὴν ὄσιναν τοῦ ἐγκεφάλου καὶ λοιποῦ νευρικοῦ συστήματος.

Τὸ οἰνόπνευμα δὲ, ὡς τοιοῦτο ἐγκυκλοφοροῦμενον ἐν τῷ αἵματι, καθίστα τὰ ἐρυθρὰ αἷμολαίρια (ὢν τὸ κύριον ἔργον εἶνε ἡ ἀναμύξω ν δευγόνον ἐκ τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος κατὰ τὴν ἀναπνοὴν ἐν τοῖς πνεύμοσι καὶ νὰ μεταφέρωσιν αὐτὸ πρὸς τοὺς διαφόρους ἴστους, ὅπως ἐκεῖ διὰ τοῦ ὄξυγόνου συντελεσθῇ ἡ ὀξειδώσις καὶ καύσις, ἧτοι ἡ ἐναλλαγὴ τῆς ὄργανικῆς ὕλης καὶ ἡ λειτουργία τῆς θρέψεως) ἥττον ἐπιτήδεια εἰς ἀναμύξωσιν ὄξυγόνου, ἐξ οὗ καὶ ἡ ἀνά τους ἴστους καίεται

καὶ κίνησις τῆς θρέψεως, ἐλλείπει τοῦ ἀναγκασίου ὄξυγόνου, ἐπιβραδύνεται κατὰ πολὺν καὶ χαλάρουται.

Ἐνεκα δὲ αὐτῆς ἐνός ἀερίως ταύτης τῶν ἐρυθρῶν αἰμοσφαιρίων τῆς ἀπορρόφησιν ὄξυγόνου, καὶ αὐτῆς ἐτέρου ἔνεκα τῆς ἐπὶ ποσὸν ἐν τῷ αἵματι μεταστροφῆς τοῦ οἰνοπνεύματος εἰς ὕδωρ καὶ ἀνθρακικὸν ὄξύ, τὸ τελευταῖον τοῦτο, ἦτο το ἄνθρακικὸν ὄξύ, πλημμυρεῖ σφόδρα εἰς τὸ αἷμα, ὅπερ ἐνεκα τούτου γίνεται μελανωπὸν, ἐξ οὗ ἐξηγεῖται ἡ κυάνωσις καὶ ἡ πολιδύωσις τῶν οἰνοπνευμάτων, εἰς ὃν τὸ αἷμα εὐρεται· ἐλάχιστον μὲν ὄξυγόνον, πλεονάζει δὲ τὸ ἀνθρακικὸν ὄξύ, καὶ ἴδιαι αὐτῷ τὴν ἀσφυκτικὴν καὶ μελανωπὴν χροίαν.

Ἐνεκα δὲ τῆς ἐν τῷ αἵματι πλημμύρας ταύτης τοῦ ἀνθρακικοῦ ὄξεος καὶ τῆς ἐπιβραδύνσεως τῆς ἐναλλαγῆς τῆς ὕλης, ἡ θερμοκρασία τοῦ σώματος ἐλαττοῦται καὶ καταθιβάσεται, ἐξ οὗ τὰ ἄκρα τῶν μεθύτων καθίστανται ψυχρὰ καὶ περὶθάλαι. Ἀδίκως λοιπὸν οἱ φιλοῖνοι τὴν πολυποσίαν αὐτῶν διαιολογοῦσι προφασίζόμενοι, ὅτι ὄθεν ἔχουσιν ἀνάγκην θερμάνσεως. Τὸ οἰνόπνευμα ὡς βλέπομεν μόνον ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἐνέργειάς του καὶ ἀπὸ μικροῦ ποσῶν διεγείρει τὴν κυκλοφορίαν καὶ θερμαίνει μικρὸν, ἀνευθῶν ἐλαφρῶς τὴν θερμοκρασίαν τοῦ σώματος κατόπιν ὅμως, καὶ ἰδίως ἀπὸ ὀλίγου μεγαλειότερου ποσῶν ποιεῖ τὸ ἀντίθετον, ἦτοι ἐπιβραδύνει καὶ βρυμα τῆς κυκλοφορίας, χαλαρόνει τὴν ἐνέργειαν τῆς καρδίας καὶ καταθιβάσει τὴν θερμοκρασίαν. Διὰ τὴν ἰδιότητα αὐτοῦ καύτην τὸ οἰνόπνευμα σήμερον εἶνε εὐχρηστόν ὑπὸ τῶν ἰατρῶν εἰς θερμασίαν πυρεσιστῶτων (ὡς, ὀδηλοῦ καταθιβάσει τὴν θερμοκρασίαν αὐτῶν καὶ ἐπιβραδύνον τὴν τῆξιν καὶ καταδάπανησιν τῆς ὄργανικῆς ὕλης). Εἰς τὴν ἰδιότητα δὲ ταύτην τοῦ οἰνοπνεύματος ὀφείλεται καὶ ἡ ἐνέργεια τῆς ραχίος, ἧτις ἐν Ἑλλάδι δίδεται πολλαχῶς, ὅπως κόψη τῆς θερμῆς, ἢ προλάβῃ ἐπιχειρημένην προσβολὴν θερμῆς.

Ὅταν δὲ ἡ ἐνέργεια αὐτῆ τοῦ οἰνόπνεύματος ἐπὶ τῶν φιλοῖνων ἐπαναλαμβάνηται συχνάκις καὶ ἐπὶ μακρὸν χρόνον, τότε ἡ κυκλοφορία ἐπιβραδύνεται διαρκῶς καὶ τὸ φλεβικὸν αἷμα πλεονάζει εἰς τοὺς διαφόρους ἴστους τοῦ σώματος ὡς ἐξ οὗ ἐξηγῶνται ἡ διεύρυνσις καὶ κίρνωσις τῶν περιφερικῶν τοῦ δέρματος φλεβῶν ἢ χαρακτηριστικῆ τῶν μεθύτων ἐπὶ τῆς ἀκρας τῆς γένους κυάνωσις καὶ ἀνεύρυνσις τῶν φλεβιδίων, ὡς καὶ ἡ διαρκῆς ἐρυθρότης τοῦ λευκοῦ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἀλλαγῶν τοῦ δέρματος, ἐξ οὗ ἔτι καὶ ἡ διαρκῆς ἐμφραξις καὶ ὑπεραιμία τῶν διαφόρων οὐσιαστικῶν ὄργανων τοῦ σώματος, οἷον τοῦ ἥπατος, τοῦ ἐγκεφάλου, τῶν πνευμάτων, τῶν νεφρῶν, κλπ.

Ὅταν δὲ ἡ ἐνέργεια αὐτῆ τοῦ οἰνόπνεύματος ἐπὶ τῶν φιλοῖνων ἐπαναλαμβάνηται συχνάκις καὶ ἐπὶ μακρὸν χρόνον, τότε ἡ κυκλοφορία ἐπιβραδύνεται διαρκῶς καὶ τὸ φλεβικὸν αἷμα πλεονάζει εἰς τοὺς διαφόρους ἴστους τοῦ σώματος ὡς ἐξ οὗ ἐξηγῶνται ἡ διεύρυνσις καὶ κίρνωσις τῶν περιφερικῶν τοῦ δέρματος φλεβῶν ἢ χαρακτηριστικῆ τῶν μεθύτων ἐπὶ τῆς ἀκρας τῆς γένους κυάνωσις καὶ ἀνεύρυνσις τῶν φλεβιδίων, ὡς καὶ ἡ διαρκῆς ἐρυθρότης τοῦ λευκοῦ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἀλλαγῶν τοῦ δέρματος, ἐξ οὗ ἔτι καὶ ἡ διαρκῆς ἐμφραξις καὶ ὑπεραιμία τῶν διαφόρων οὐσιαστικῶν ὄργανων τοῦ σώματος, οἷον τοῦ ἥπατος, τοῦ ἐγκεφάλου, τῶν πνευμάτων, τῶν νεφρῶν, κλπ.

Τὸ οἰνόπνευμα καὶ κατὰ ἐξοχὴν ὁ οἶνος, ὅταν λαμβάνηται μετὰ μέτρου, εἶνε ἐν τῶν ἐπισημοτέρων τῆς φύσεως ὀφθῶν εἰς τὸν ἀνθρώπον, ἀποτελεῖ δὲ πατὸν ἐξαιρετὸν καὶ ἀγαπητὸν κατὰ πᾶ-

σαν ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου λήψιν τροφῆς, ὃν — κατὰ τὸν καλαισηθέστερον τοῦ αἰῶνος μας γαστρολόγον Brillat-Savarin, — ὁ μονάρχης τῶν ὕψων καὶ φέρον εἰς τὸν ὑψίστον βαθμὸν τὴν διεγερτικὴν τοῦ οὐρανίσκου ἐπιπροσθέτομεν δὲ καὶ ἡμεῖς — καὶ τὴν παρακέντησιν τῆς ὀφθῆς καὶ διεγερσιν τῶν λειτουργιῶν τοῦ στομάχου, καθ' ὅσον ὀλιγοστὸν λαμβανόμενον ἐν ὥρᾳ φαγητοῦ προκαλεῖ, κατὰ τὰ ἀνωτὴ εἰρημένα, ὑπεραιμίαν ἐλαφρὰν τοῦ στομάχου καὶ διερεθίζει αὐτὸν εἰς πλείονα ἐκκρίσιν γαστρικοῦ πεπτικοῦ ὑγροῦ καὶ εἰς ζωηρότεραν καὶ τελειότεραν ἐκτέλεσιν τῆς λειτουργίας αὐτοῦ.

Μεταβαῖνον δὲ εἰς τὸ αἷμα τὸ οἰνόπνευμα, ὡς ἀνωτέρω εἶδομεν, αὐτῶν τοιοῦ καὶ διεγείρει τὴν καρδίαν καὶ τὴν κυκλοφορίαν, αὐτῶν δὲ διερεθίζει ἐλαφρῶς τὸ νευρικὸν σύστημα ἐντεῖνον καὶ διεγερτὸν τὰς λειτουργίας αὐτοῦ, ἐξ οὗ ζωογονεῖται μὲν τὸ πνεῦμα, ὑποστηρίζονται δὲ αἱ σωματικαὶ δυνάμεις, ἐνῶ ἐξ ἄλλου μετριάσει τὴν φθορὰν καὶ καταδάπανησιν τῆς ὕλης κατασπῆλλον τὴν ἐν τοῖς κόλποις τοῦ ὄργανισμοῦ λειτουργίαν τῆς ὀξειδώσεως καὶ καύσεως.

Ἐν εἰνὲ λόγον τὸ οἰνόπνευμα ἐν τῶν ἐξαιρετῶν ἐπιβουλητικῶν καὶ συμπληρωματικῶν εἰς τὴν διαπρῶν πρὸ πάντων τοῦ ἐργάτου, ὅστις ἐχει ἀνάγκην πολλῶν δυνάμεων καὶ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, πρέφεται ἑλλιπῶς. Ἐπομένως οὐδόλιος εἶνε κατὰ κριτικῶς ὁ πτωχὸς ἐργάτης, ὅταν συνδυάξῃ μετὰ τῆς τροφῆς αὐτοῦ καὶ μέτρου καὶ λογικῶν ποσῶν οἰνοπνεύματος, τὸ ὅποσον ὑποστηρίζον τὰς δυνάμεις του, οἰκονομεῖ συνάμα καὶ ἐπιβραδύνει τὴν φθορὰν καὶ καταδάπανησιν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ τῆς ὄργανικῆς ὕλης. Τοσοῦτόν δὲ μᾶλλον τὸ οἰνόπνευμα εἶνε ὀφελύτιμον πόμα, καθ' ὅσον τοῦτο λαμβάνεται ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ οἴνου, ὅστις ὀλιγώτερον μὲν ποσὸν καθάρου οἰνοπνεύματος σχετικῶς ἐνέχει, περιλαμβάνει δ' ἔτι καὶ ποσάτην τινὰ σακχαροῦ καὶ διαφόρων ὄρυκτων ἁλάτων χρησίμων κατὰ τι εἰς τὴν θρέψιν τοῦ σώματος.

Δέον ὅμως νὰ εἰπώμεν ἐνταῦθα, ὅτι μετὰ τὰ εὐεργετικὰ ταῦτα πλεονεκτήματα τοῦ οἰνοπνεύματος, οὐδέποτε πρέπει νὰ κατατάσωμεν τοῦτο εἰς τὰς κυριόλεκτικὰς θρεπτικὰς καὶ ἀναπλαστικὰς τρεφὰς, εἰάν τὸ οἰνόπνευμα στιγμιαίως διεγερῇ καὶ ὑποστηρίξῃ τὸν ὄργανισμὸν, ἀτυχῶς δὲν παρέχει αὐτῷ καὶ οὐσίας θρεπτικὰς, ἐπιτηδείας ἢ ἀντικαταστήσασιν τὰς κατὰ τὴν λειτουργίαν τῆς θρέψεως κατατριβομένας καὶ τηχομένας ἐν τοῖς κόλποις τοῦ ὄργανισμοῦ. Οὐδέποτε λοιπὸν πρέπει τὰ οἰνόπνευμάτα νὰ θέσωμεν ἐν ἴσῳ μοίρα τῶν ἀληθῶν τροσῶν καὶ νὰ παραδιδώμεθα εἰς ταῦτα ἐλπίζοντες ἐξ αὐτῶν πολλά.

Οὐδέποτε δὲ πρέπει τὴν μετροίαν τῶν οἰνοπνευμάτων χρῆσιν νὰ ὠθώμεν ὑπὲρ τὰ δέοντα, ὅτε πλέον οὐδὲ τῶν διεγερτικῶν καὶ τανατικῶν

ιδιοτήτων αὐτῶν ἐπιφελούμεθα, ἀλλὰ πίπτομεν εἰς τὸ ἀντίθετον ἄκρον, τοῦ ὅπερ ὑπομνήσκει ἡμῖν ἀστειὰν τινὰ ἀπορίαν οἰνόφυλος ὅστις ποιτὴ ἐν καταστάσει μέθης εὐρισκόμενος ὑπετονθρόυζεν α ὁ ἱατροὶ λέγουσιν, ὅτι 30 δράμια οἴνου δίδουν δύναμιν, ἐν τούτοις ἐγὼ ἔπια 1000 δράμια καὶ ἀδυνατῶ νὰ σταθῶ εἰς τοὺς πόδας μου!

ΙΩ. ΦΟΥΣΤΑΝΟΣ.

ΠΕΡΙ ΠΕΝΘΟΥΣ

Ε΄.

Περὶ πένθους ἐν Ἀμερικῇ.

Ἐξεταζομένη ὡς πρὸς τὰ ἐν τοῖς πένθεσι νόμιμα, ἡ εὐρεία ἀμερικανικῆ χειρόνηςος δύναται νὰ διαιρηθῆ εἰς τρεῖς μεγάλας ζώνας τὴν νοτίαν, τὴν μέσην καὶ τὴν βορείαν. Βεβαίως τὰ ὄρια τῶν ζωνῶν τούτων συγχέονται, καὶ ἐν ἐκάστη αὐτῶν ὑπάρχουσι φυλαὶ ἴδια ἔχουσαι ἔθιμα ἀλλὰ καθόλου εἰπεῖν οἱ μὲν τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς κάτοικοι θάπτουσι τοὺς νεκρούς, θέτοντες αὐτοὺς ἐν τῷ τάφῳ καθήμενους ἢ ὀκλάζοντας οἱ δὲ τῆς μέσης, ὡς οἱ Μεξικανοί, ἐκθήδον ἐπὶ πυρᾶς τοὺς ἐπιστήμους τῶν νεκρῶν, ἐν ᾧ ἡ συνήθεια αὕτη εἶνε ἄγνωστος ἐν Μελανησίᾳ, ἐν Ἀφρικῇ, ἐν Πολυνησίᾳ καὶ ἐν τῇ νοτίᾳ Ἀμερικῇ. Οἱ δὲ τῆς βορείου Ἀμερικῆς συνήθως οὔτε θάπτουσι, οὔτε καίουσι τοὺς νεκρούς, ἀλλ' ἐκθέτουσιν αὐτοὺς, κατὰ τὸν πολυνησιακὸν τρόπον, ἐπὶ νεκροδόκων ἐξεδρωῶν καὶ συλλέγουσιν εἰτα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐπιμελῶς τὰ ὄσῳ τῶν. Ἐν τῇ κατωτέρῳ ἀναγραφῇ καταδειχθήσονται ἐπαρκῶς οἱ γενικώτεροι χαρακτήρες αὐτῶν.

Οἱ Παταγόνες, οἱ Ἀραυκανοί, οἱ Παμπᾶς, οἱ Πουέλχοι, οἱ Σαροῦαι θάπτουσι τοὺς νεκρούς, συνήθως ὀκλάδων, καὶ μετ' ἐπιμελείας φροντίζουν νὰ ἐφοδιάξωσιν αὐτοὺς δι' ἐνδύματων, κήσμων, ὀπλων, βελῶν, ἄτινα ἐνίοτε βάφουσι δι' ἐρυθροῦ χρώματος, καὶ τροφῶν. Συχνάκις καίουσι τὰ ἐπίλοιπα τῶν ἀνηκόντων τῷ θανόντι πραγμάτων καὶ σφάζουσι ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ τὰ κατοικίδια ζῶα, ὧν ἐποιεῖτο χρῆσιν, ὅτε ἔζη. Οἱ Χικίται, οἱ Ἀραυκανοί, οἱ Παταγόνες δυσκόλως παραδέχονται, ὅτι ὁ θάνατος προέρχεται ἐκ φυσικῶν αἰτίων· τούτου δ' ἕνεκα ὁ θάνατος ἀρχηγῶν συχνάκις ἀποδίδεται εἰς μαγανείας, ἐξ οὗ γεννῶνται ἀντεκδικήσεις, φόνοι καὶ ἀπελεύτητοι πόλεμοι.

Οἱ Σαροῦαι, καὶ αἱ φυλαὶ τοῦ Μεγάλου Χακοῦ δὲν ἀρκοῦνται εἰς τὴν θυσίαν κατοικιδίων ζῶων ἐν ταῖς κηδείαις· ἀλλ' ὡς ἐν Πολυνησίᾳ, οἱ συγγενεὶς τραυματίζουσι ἑαυτοὺς βαρέως ἐν τοῖς βραχίσιον, ἐν τῷ στήθει, ἐν ταῖς πλευραῖς, αἱ δὲ γυναῖκες ἀποκόπτουσι μίαν φάλαγγα καὶ ὑπο-

βάλλονται εἰς ἀσθηροτάτην νηστείαν. Σημειωτέον ἐν παρόδῳ, ὅτι ἡ ἀποκοπὴ φάλαγγος τοῦ δακτύλου συνειθίζεται, καὶ ἐν Πολυνησίᾳ.

Οἱ δὲ Γουαρανοὶ θάπτουσι τὸν νεκρὸν καθήμενον, ἀλλ' ἐμβάλλοντες αὐτὸν προηγουμένως ἐν μεγάλῳ ἄγγεῳ. Ἐνίοτε ὁ νεκρὸς θάπτεται ἐν τῇ οἰκίᾳ του, καὶ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἀνὰ πᾶσαν πρῶϊαν ἢ οἰκογένειά του ἀνυμνεῖ αὐτὸν μετὰ θρήνων καὶ κασιγῶν.

Παραπλήσια κατ' οὐσίαν ἐπικύθεται ἔθιμα ἐπεκράτουσιν καὶ παρὰ τοῖς παλαιοῖς Περούβιοις, μάλιστα τοῖς πρὸς νότον, ἐν τῷ Βασιλείῳ τοῦ Κούτσκο. Ὁ νεκρὸς ἐθάπτετο καθήμενος καὶ ἐνδεδυμένος, πλησίον δ' αὐτοῦ ἐτίθεντο τάνηκοντα εἰς αὐτὸν πράγματα καὶ τροφαί· ἐθάπτετο δ' ἥτοι ἐν ὑπογείῳ, συνεχόμενῳ τῇ κατοικίᾳ αὐτοῦ, ἥτοι ἐν κοινῷ νεκροτάφῳ. Προσεπάθουν δὲ κατὰ τὰ ἐνόητα νὰ πορύγῃ τὴν σῆψιν τοῦ πτώματος, ἀποξηραίνοντας αὐτὸ ὡς οἱ Πολυνηταί, ἢ ταριχεύοντας διὰ ρητινωδῶν ὑλῶν, ὡς οἱ ἄρχαιοὶ Αἰγύπτιοι. Συχνάκις ἐξήγον τὰ ἐνόηστα, ὅπερ συνειθίζεται καὶ ἐν Πολυνησίᾳ. Αἱ ἀνθρωποθυσίαι, ἐκούσαι ἢ μὴ, ἦσαν συνήθιστα ἐν Περούβιᾳ, κατὰ τὴν τελευταίην ἐπιτήμων ἀνδρῶν. Ὁ Βαλβόα ἀναφέρει, ὅτι κατὰ τὸν θάνατον τοῦ ἔγκα Γιουπαγκουὶ ἐθυσιάσθησαν πολυάριθμοι αὐλικοί· ὅτε δ' ἀπέθανεν ὁ Χουαγιού-Καπάκ πλείονες τῶν χιλίων ἠτύκοντο ἐβελουσίως.

Ἐν τῷ παλαιῷ Μεξικῷ ἄπαντ' ἡ συνήθεια τῆς καύσεως τῶν νεκρῶν δὲν ἦτο ὅμως γενική, ἀλλὰ μᾶλλον ἐθεωρεῖτο ὡς ἀποκλειστικὸν προνόμιον τῶν ἐν ἀξιώματι ὄντων. Ὁ νεκρὸς φέρον ἐνδύματα ὀρισμένα, κατὰ τὸν θεόν, ὃν εἶχεν ἐκλέξει προστάτην αὐτοῦ, ἐκαλύπτετο διὰ τεμαχιῶν χάρτου, ἐγγεγραμμένα ἐχόντων διάφορα σημεῖα, καὶ ἐπέγοντο τόπον φυλακηρίων. Μετὰ τὴν ἀποτέφρωσιν συνέλεγον τὴν κόνιν ἐν ἄγγεῳ, ὅπερ ἐτηρεῖτο ἐν τῇ κατοικίᾳ τοῦ θανόντος, ἢ ἐθάπτετο ἐν ὑπαίθρῳ ἢ ἐν καθιερωμένοις οἰκοδομήμασι. Τὰ δὲ λείψανα τῶν βασιλέων καὶ τῶν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν κατετίθεντο συνήθως ἐν τοῖς πύργοις τῶν γαῶν. Οἱ δὲ μὴ καίόμενοι νεκροὶ κατετίθεντο ἐντὸς βαθῶν λάκκων, ἐχόντων ξυλώσεις, καθήμενοι ἐπὶ χαμηλῶν ἐδρῶν καλουμένων *ἰκπαλλί*, παρ' αὐτοὺς δ' ἐτίθεντο τὰ ἐργαλεῖα τοῦ ἐπαγγελέματος τῶν, ἀσπίς καὶ σπάθη, ἂν ὁ θανὼν ἦτο πολεμιστής, ἄτρακτος καὶ κερκίς, ἂν ἦτο γυνὴ κλπ. Καὶ ἐν Μεξικῷ δὲ, ὡς καὶ ἐν πολλαῖς ἄλλαις χώραις, ἂν ὁ νεκρὸς ἦτο ἐπιφανής, ὑπελάμβανον ἀτοπον νάφισωσιν αὐτὸν μόνον ἐπιχειροῦντα τὴν εἰς τὸν ἄλλον κόσμον ὀδοπορίαν, καὶ διὰ τοῦτο ἐθυσίζον πολλοὺς δούλους ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ. Ἐν τῷ Ζαποτεκάνῳ ἐπίστευον, ὅτι ἐπὶ τινὰ ἔτη αἱ σκιαὶ τῶν νεκρῶν ἐπέστραφον, ὅπως ἐπισκεφθῶσι τὰς οἰκογενείας αὐτῶν καὶ διὰ τοῦτο ἐφρόντιζον ἐν ὀρισμένῃ ἡμέρᾳ τοῦ ἔτους νὰ παραθέσωσιν αὐτοῖς τράπε-

ζαν, παρίσταντο δὲ περίξ οἱ ζῶντες σιωπηλοὶ, ἀκίνητοι, χαμαὶ νεύοντες, ὅπως μὴ ταραξῶσι τὸν δεῖπνον τῶν ἀοράτων δαιτυμόων.

Ἐν τῇ Κολομβίᾳ παρατηρεῖται τις διαφορὰ τῶν ἐν τοῖς πένθεσι νομίμων. Αἰσὶ τινες, ὡς οἱ Τροακαῖοι, θάπτουσιν ἐν πομπῇ τοὺς νεκρούς, μετὰ τῶν ὀπλων τῶν κλπ., φροντίζοντας μάλιστα νὰ τοὺς περικαλύπτωσι διὰ πυκνοῦ στρώματος φύλλων βανανέας, ὅπως μὴ θίγῃ αὐτοὺς ἡ γῆ. Ἄλλαι ὅμως φυλαὶ παρόχθια τοῦ Ὁρενόκου τηροῦσι παντελῶς διάφορα ἔθιμα· μόνῃ τῶν ἐπιθυμίαι εἶνε νὰ ἔχωσιν ὅσον τάχιιστα τὸν σκελετὸν τοῦ θανόντος καὶ πρὸς τοῦτο ἐμβαπτίζουσι τὸ σῶμα εἰς τὸν ποταμὸν προσδένοντες αὐτὸ διὰ στερεοῦ σχοινίου· οἱ ἔγχευ καταθιθρόσκουσι τὰς σάρκας, καὶ μετὰ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας ὁ σκελετὸς εἶνε ἔτοιμος· οἱ συγγενεὶς συλλέγουσι τότε τὰ ὄσῳ, τὰ χωρίζουσιν ἀπ' ἀλλήλων καὶ φιλοκάλως τὰ τακτοποιοῦσιν ἐν καλάθῳ, ὃν κρεμῶσιν ἐκ τῆς στέγης τῆς οἰκίας· ὥστε αἱ ταφαὶ εἶνε οὕτως εἰπεῖν ἐναέριοι, ὡς ἐν τῇ βορείᾳ Ἀμερικῇ. Καὶ οἱ Καραίβιαι προσέτι ποιοῦνται χρῆσιν τοῦ νεκροδόκου καλάθου, ἀλλὰ συλλέγουσι τὰ ὄσῳ μετὰ τὴν σῆψιν τοῦ πτώματος, ὅπερ προηγουμένως καὶ ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐτίθηται ἐν αἴῳρᾳ, ἧς ἐπιμελοῦνται αἱ γυναῖκες τοῦ νεκροῦ, ἐκτὸς μιᾶς θυσιαζομένης εἰς τὸν τάφον του, ἂν οὗτος εἶνε ἀρχηγός.

Ὅμως, ὡς εἶπομεν καὶ ἀνωτέρω, συγχέονται τὰ ὄρια τῶν ζωνῶν τῆς Ἀμερικῆς, ἐν αἷς ἐπικρατεῖ τούτο ἢ ἐκεῖνο τὸ ἔθιμον. Εἶνε μὲν ἀναμφισβήτητον, ὅτι ἡ συνήθεια τῆς ἀποτεφρώσεως τῶν νεκρῶν ἦν γνωστὴ καὶ μετὰ μεγάλης ἐξετελεῖτο πομπῆς ἐν Μεξικῷ· ἀλλὰ καὶ σήμερον ἀκόμη οἱ Ἰουκουγέννοι, Ἰνδοὶ τῆς Γιουάνης, καίουσι συχνάκις τοὺς νεκρούς των, ἀρ' οὐ τοὺς βάψουσι καὶ τοὺς στολίσωσιν.

Ἡ ἀποτέφρωσις τῶν νεκρῶν ἦν ἐν γρήσει σποραδικῶς καὶ ἐν τῇ βορείᾳ Ἀμερικῇ, μάλιστα ἐν ταῖς πρὸς νότον χώραις. Ἐν πολλοῖς τύμβοις τῶν μεσημβρινῶν κρατῶν, εὕρηται νεκρώσιμοι ἀμφορεῖς, ἐμπεριέχοντες στρώματα ἄνθρακος. Μέχρις ἐσχάτων μάλιστα οἱ Σοσόνιοι ἐκκίον τοὺς νεκρούς των, μετὰ πάντων τῶν ἀνηκόντων αὐτοῖς πραγμάτων. Τὸ αὐτὸ ἐποίουν καὶ οἱ Ἰνδοὶ τοῦ βουμου τοῦ ἀγίου Φραγκίσκου. Ὅμοιος οἱ Τακαλίς καίουσι τὰ πτώματα, ἀλλὰ μετὰ μεγάλης πομπῆς, παρόντος πάντοτε τοῦ γόητος ἱατροῦ, ὅστις διὰ χειρονομιῶν καὶ μορφασμῶν ἔργον ἔχει νὰ μεταβιβάσῃ τὴν ψυχὴν ἢ τὴν σκιάν τοῦ θανόντος εἰς τὸ σῶμα ἐνὸς τῶν περισταμένων, κληρονομοῦντος οὕτω τὸ τε ἀξίωμα καὶ τὸ ὄνομα τοῦ νεκροῦ.

Ἐν Σίτκα συνδυάζουσι τὴν ἀποτέφρωσιν καὶ τὴν ἔνευ ταφῆς ἔχθεισιν. Καίουσι μὲν τὰ πτώματα, τὴν δὲ κόνιν συναγουσιν εἰς πυξίδα, τὰς ὁποίας καταθέτουσιν εἰς μικρὰ νεκροδόκα κτίρια.

Ἄλλ' ἢ ἐγκατάλειψις τοῦ πτώματος εἰς τὸ ὑπαίθρου, ἐπὶ φερέτρου ὑψηλοῦ, συνειθίζεται τὰ μάλιστα ὑπὸ τῶν Ἐρυθροδέρμων. Οἱ Ἀσινιβόιοι καὶ πολλαὶ ἄλλαι φυλαὶ, θέτουσι τοὺς νεκρούς ἐπὶ κλάδων δένδρων, ἢ ἐπὶ ξυλώσεως ἐχούσης ἀρκετὸν ὕψος, ὥστε νὰ μὴ δύνανται νὰ βλάψωσιν αὐτοὺς τὰ σαρκοτρόφα τῶν τετραπόδων. Μετὰ παρέλευσιν τοῦ ἀπαιτουμένου χρόνου, συλλέγουσι τὰ ὄσῳ, σωρεύουσιν αὐτὰ εἰς εὐρείας ὀστεοθήκας, καὶ ἂν μεταναστῇ ποτὲ ἡ φυλὴ παραλαμβάνει, ἂν δυνήθη, τὰ ὄσῳ τῶν οἰκειῶν, ἢ κρύπτει αὐτὰ ἐν σπηλαίῳ, ἢ τὰ θάπτει ὑπὸ τὴν γῆν. Ἐν Νέα Ἀλβιῶνι τῆς βορείου Ἀμερικῆς τὰ πτώματα ἐμβάλλονται μετὰ τῶνων καὶ βελῶν τεθραυσμένων ἐν πιράγαις, ἅς κρεμῶσιν εἰτα εἰς δένδρα, εἰς ὕψος δέκα ἢ δώδεκα ποδῶν ἀπὸ τοῦ ἐδάφους καὶ καλύπτουσι διὰ πλατεῖας σανίδος. Τὰ πτώματα τῶν παιδίων ἐντίθενται ἐν καλάθοις, οὓς κρεμῶσιν ἐπίσης ἐκ μεγάλων δένδρων, ἐμβάλλοντες εἰς αὐτοὺς ἐνίοτε καὶ τετραγώνους πυξίδας περιεχούσας θρεπτικὴν τινὰ μάζαν. Διότι καὶ οὗτοι, ὡς σχεδὸν πάντες οἱ κατὰ φύσιν λαοί, πιστεύουσιν ὅτι ἡ σκιά τοῦ νεκροῦ αἰσθάνεται τὰς αὐτὰς καὶ οἱ ζῶντες ἀνάγκας. Ἄλλως δ' οἱ Ἐρυθροδέρμοι δοξάζουσιν ὅτι τὸ μετὰ θάνατον ἐνδιαιτήμα εἶνε ὁμοίωτον τῇ ἐπὶ γῆς κατοικίᾳ αὐτῶν· ἥτοι γῆ τῆς ἐπαγγελίας, βριθούσα βουβάλων καὶ δορκάδων ἐξαιρέτων, ἢ γῶρα ἔρημος, παγερά, ἧς οἱ ἐνοικοὶ μαστίζονται ὑπὸ πείνης, ὑπὸ δίψης κλπ. Διότι τὰ ὄνειρα τοῦ ἀνθρώπου εἶνε κατ' ἀνάγκην πάντοτε ἐνόηματα ἐξωραϊσμένα ἢ ζοφερά τῆς πραγματικότητος, καὶ, ὡς θὰ ἴδωμεν, ἡ ἐννοία περὶ μελλούσης ζωῆς, παρὰ πάσαις ταῖς φυλαῖς εἶνε ἀποτύπωμα μὴ πιστὸν τῆς ἐπιγείου ζωῆς.

Ἐν τῇ βορειοτάτῃ τῆς Ἀμερικῆς ἐσχαιῖ, ἐνθα δὲν ὑπάρχουσι μεγάλα δένδρα, θάπτουσι συχνάκις τοὺς νεκρούς ἐν κορυφαῖς λόφων ἐγείροντες μικρὸν σῆμα ἐπὶ τοῦ τάφου. Οὕτω ποιοῦσιν ἐν Οὐνολάσκα. Βορειότερον ἔτι, παρὰ τοῖς Ἐσκιμῶσι, τὸ πῶμα καλύπτεται διὰ λίθων ἢ διὰ χιόνος. Ἔστιν ὅτε συλλέγουσιν οὗτοι καὶ τὰ κρανία, καὶ προσπασσαλεύουσιν αὐτὰ περίξ τῶν οἰκιῶν των, μεταξύ κεφαλῶν ἄρκτων καὶ φωκῶν, οὐδεμίαν ποιούμενοι διάκρισιν μεταξύ αὐτῶν· διότι οἱ Ἐσκιμῶσι οὔτε εὐαίσθητοι εἶνε, οὔτε δεισιδαίμονες. Οἱ δὲ Καλούσιοι ἐν Σίτκα σφάζουσι συνήθως δύο δούλους κατὰ τὴν τελευταίην τοῦ κυρίου των, ὅπως τὸν ὑπηρετώσιν ἐν τῷ ἄλλῳ κόσμῳ.

Περατώσαντες τὴν ἐπιθεώρησιν τῶν ἐν Ἀμερικῇ ἐν τοῖς πένθεσι γινομένων, δεόν νὰ σημειώσωμεν ἀναλογίας τινὰς αὐτῶν πρὸς ἔθιμα τῶν Πολυνησίων. Εἰς τοῦτο δὲν ἀποδίδομεν ἰδιαιτέραν τινὰ σημασίαν, καίτοι ἡ τῶν ἐθίμων ὁμοιότης, προστιθεμένη εἰς πολλαὶς ἄλλας, δύναται νὰ ἐνισχύσῃ τὴν γνώμην περὶ τῆς καταγωγῆς τῶν Πολυνησίων ἐκ τῆς Ἀμερικῆς. Παρατηρητέον

ἐπίσης ὅτι ἡ καύσις τῶν νεκρῶν εἶνε συνθη-
στάτη ἐν τῇ μέσῃ Ἀμερικῇ ὡς καὶ πολλοῦ
τῆς ἀσιατικοευρωπαϊκῆς ἡπείρου. Ἀναγράφοντες
δ' ἀμέσως κατωτέρω καὶ τὰ ἐν τῇ ἡπείρῳ ταύτῃ
ζηλούμενα ἐν τοῖς πένθεσι, θά ἐξετάσωμεν τίς
ἡ ἐννοία τοῦ ἐθνίου τῆς καύσεως.

(Ch. Letourneau)

II.

ΣΕΛΙΔΕΣ ΕΚ ΤΟΥ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ ΜΟΥ

25 'Ιουλίου.

Δὲν εἶνε πρώτη φορά καθ' ἣν ἐπιστρέφω ἀπὸ
τοῦ νέου Φάληρου, φέρων ἐντός μου τὴν ἀπόστον
καὶ τὴν γαλήνην τῆς ἀκτῆς του· ἀλλὰ τὸ πρῶτον
ἦδη, ἐνῷ παρήλθον τὰ μεσάνυχτα, δὲν σβύνω τὸν
λύχνον μου νὰ κοιμηθῶ· ἀλλ' ἀνοίγων τὸ μικρὸν
τετραδίον μου, ζητῶ νὰ διασπείρω ἐν αὐτῷ ὅπως
ὅπως — διότι δὲν γράφω δια τὸν ἑαυτὸν μου μὲ
καλλιτεχνικὰς ἀξιώσεις — ἐν στενῷ χώρῳ ἡμερο-
λογίου τὰς πρὸ τῆς ἡδὴ χρόνου ἐντυπώσεις μου.
Αἱ γραμμαὶ εἶνε ἀνεπαρκεῖς πρὸς ἀποτύπωσιν
τῶν θελημάτων τοῦ Φάληρου μας καὶ τῆς πρὸς αὐτὸ
στοργῆς μου· ἀλλ' ἀρκοῦσι δι' ἐμέ, ὅπως, ὅταν
ρίπτω τὰ βλέμματά μου ἐπ' αὐτῶν, ἀναπολώ
ζῶντας ἢ τὰς γλυκεῖας μελαγχολίας, τοὺς νωχελεῖς
περιπάτους καὶ τὰς ἀπαλὰς τέρψεις παρὰ τὸ
κυμά του.

Ἄν αἱ Ἀθηναὶ κινδυνεύουσι νὰ ἐκληρωθῶσι ὡς
ἐμὴμά τι Σαχάρας ὑπὸ ζένου πρώτην φοράν
πατοῦντος τὸ σπυρτὸν αὐτῆς ἔδαφος ἐν μηνὶ
'Ιουλίῳ καὶ ἀπολαύοντος αὐτῆς ἐπ' ἐνός ὑπὸ τὸν
φλογερὸν καύσιονα καὶ ἀπ' ἑτέρου ὑπὸ τὸν ἀπα-
ράμιλλον κόνιστόν, ἀναμφερσίτως ἢ τερπινοτέρα
τῆς ἐρήμου ταύτης ὄασις εἶνε τὸ Φάληρον. Ἐκεῖ
κατερχόμεθα, ἐκτός τῆς πληρώσεως ἄλλων ὀλιγο-
τέρων ἀπαραίτητων ἀναγκῶν, ὅπως ἀναπνεύσωμεν
ἀέρα ἀμύγη, παντός ἄλλοστρίου συστατικοῦ, καὶ
ἀπόθως ἀναγιζόμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς μας, προσ-
βλέποντες ἀλλήλους καὶ θεώμενοι τὰ περίεξ ἀκιν-
δύνως ἄτινα ἐν Ἀθήναις δὲν μᾶς ἐπιτρέπει ὁ
κυριαρχῶν ἀπὸ τινος ἀνεμος, ὁ ἀποτυπῶν καὶ
καταρροπαίνων· καὶ ὁ ζένος ἐκεῖνος, ἀφοῦ μεταρ-
σιώση τὸ πνεῦμά του ἐν τῇ Ἀκροπόλει, θά ἔλθῃ
νὰ ἐπαναπαύσῃ αὐτὸ ἡδύτατα μετὰ τοῦ καταπι-
πονημένου σαρκίου του ἐπὶ τῆς Φαληρικῆς παρα-
λίας. Τὸ Φάληρον ἀνήκει πρὸ πάντων εἰς τὸ
θέρος· διατηρεῖ καὶ τὸν χειμῶνα τὰ θελήματα
αὐτοῦ, ὅταν ἀκτινοβολῇ ὑπὸ ζωογόνου Δεκεμβριανῶν
ἡλίου, ἢ ὅταν ἡ πανσέληνος ἐν αἰθρία νυκτὶ
διαχέῃ ἐπὶ τῆς πολυφλοίσσου, ἀλλ' ἐρήμου καὶ
καγετώδους αὐτοῦ ἐκτάσεως φασματώδη καὶ
ἐπιβάλλουσιν λαμπρότητα· καὶ τότε ἐπιφαίνον-
ται πού καὶ που ἀραιοὶ τινες καὶ μελαγχολικοὶ

περιπατηταί, ὡς ἂν ἀποπειρῶνται εὐλαβῶς νὰ
ἀνακαλύψωσιν ἐπὶ τῆς ἄμμου, καὶ συγχωμίσωσι
τὰ λείψανα τῆς θερμῆς ζωῆς, πρὶν τέλειον ἀπο-
σβεσθῶσιν ὑπὸ τῶν κυμάτων, καὶ χρησιμοποιοῦ-
σωσι ταῦτα εἰς φωτόριον νέας ζωῆς διὰ τὸ μέλλον.
Ἐνίοτε ὑφίσταται καὶ τὸν χειμῶνα παροδικὰς
τινας, οἷον ἐὶ ὑποθατικές, ἐξεγέρσεις, ὅταν συρ-
ρέωσιν ἐν αὐτῷ οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τὰς ἐορτάσεις
τὰς *κούλουμα*, ἢ νὰ παραστῶσιν εἰς τὰς ἱπποδρ-
μαστικὰς ἢ ἄλλας θεαματικὰς ἱκανότητος. Ἀλλὰ
τὸν πένθιμον πέπλον τῆς φύσεως, τὸν ἐξαπλούμε-
νον ἐπὶ τῆς τῶν ζῶντων κατὰ τὰ θέρη πεδιά-
δος, δὲν δύναται νὰ ἄρῃ ἡ πυρετώδης ἐκείνη καὶ
πρόσκαιρος ἐξεγέρσις· φίλος ποιητῆς παρέβαλε
τὸ Φάληρον τοῦ χειμῶνος πρὸς ἐξαισίαν εἰκο-
σαετίδα χήραν, ἥτις ἐπὶ τῆς λευκῆς καλλο-
γῆς τοῦ προσώπου καὶ τοῦ βραδίου τῆς ἀναστή-
ματος εἶνε ἡναγκασμένη νὰ φέρῃ τὴν θλιβεράν
τῆς χρεῖας ἐσθῆτα. Ἀλλὰ μὲ τὰς πρώτας Μαΐ-
τιδας αὔρας ἢ νεαρὰ χήρα νέον ἐκλέγει νυμφίον,
καὶ ἀπορρίπτουσα τὸ πένθος, ἐμφανίζεται ἀπὸ
τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου μέχρι βαθυτάτης νυκτός
ἐν ἐορτασίμῳ νύμφης περιβολῇ, ἐφ' ἧς δυνάμεθα
νὰ εἰπώμεν ὅτι, ὡς ἐν τῷ περιφρήμῳ ἐκείνῳ φο-
ρέματι τοῦ παραμυθίου, διαφαίνεται ἐξυφασμέ-
νος ὁ οὐρανὸς μὲ τ' ἄστρα.

Δὲν δύναμαι νὰ συγκρίνω τὸ Φάληρον τῶν ἀρ-
χαιοτέρων χρόνων, τὸ ἐγκαταλειμμένον, τὸ πεν-
υχρὸν καὶ ἐρημον πρὸς τὸ προσφιλὲς καὶ πλου-
τοῦν καὶ πολυτυρῶν τοῦ παρόντος, διότι οὐδέπο-
τε εἶδον ἐκεῖνον, οὐδὲ παρέστην εἰς τὴν βαθμιαίαν
αὐτοῦ ἐξέλιξιν, μόλις ἀπὸ δεκατετραετίας ἀρξα-
μένην ἡμῶν παιδίον ἀκόμη τότε, καὶ διετέλουμα-
κρὰν τῶν Ἀθηναίων, τοῦ παλικοῦ ἀστέρος τῶν ἐλπί-
δων μου. Ἀπ' ἧς τὸ ἐνθυμούμαι, ὑπῆρχε τὸ προσ-
φιλὲς κέντρον, ἂν ὄχι τῶν πολλῶν, ἀλλὰ πολλῶν
οἰκογενειῶν ἐκ τῶν ἐκλεκτοτέρων αἰτινες ἐνε-
τύγχανον ἐκεῖ περιπατοῦσαι καὶ λουόμεναι. Βαθ-
μηδὸν ἠρξάντο οἰκοδομοῦμεναι ἐπὶ τῆς αὐτῆς σει-
ρᾶς αἱ ἰδιοτρόπως περίκομποι ἐπαυλεῖς μὲ τοὺς
εὐρεῖς καὶ πλουσίους αὐτῶν ἐξώστας, τοὺς βλέ-
ποντας πρὸς τὴν ἐξόχως ὠραίαν φαληρικὴν θά-
λασσαν, οἷτινες τὸσάκις ἀπὸσχόλησαν ἐπὶ μακρὸν
τοὺς βρεμβασμούς μου· ἐπέθησα νὰ διηρχόμην
ἐφ' ἐνός ἐξ αὐτῶν ὀλόκληρον ζῶν συγχευμένην
ἀπὸ ξανθὰς νύκτας καὶ κυκλᾶς πρωίας, λησμο-
νημένος ἐπὶ μαλακοῦ ἀνακλίντρον, σπαρζόμενος
ὑπὸ χαριέσεως ἐκ περιπλοκάδος θολίας, ἔχων
καθηλωμένα τὰ ὄμματα ἐπὶ τοῦ κυανοῦ ἀπείρου,
καὶ ἀφειμένην τὴν χεῖρα ἐπὶ προσκυλοῦς χειρός,
ἐν ἡδύπαθει καὶ βαθυτάτῃ νωχελείᾳ. Ἀλλ' ἀτυ-
χῶς τὸ ὄνειρόν μου οὐδ' ὑπ' ἐμοῦ ἐπραγματώθη,
οὐδ' ὑπ' ἄλλου τινὸς εὐαισθητοῦ, ἔχοντος εὐδαι-
μονέστερον τοῦ ἰδικοῦ μου τὸν βίον καὶ τὸ θυ-
λάκιον, δύναται νὰ πραγματοποιῇ αἱ ἰδιορρυθμῶς
περίκομποι ἐπαυλεῖς ἀπομένουσιν αἱ πλείστα

κατάκλειστοι καὶ ἀκατοίκητοι, καὶ ἐπὶ τῶν εὐρέων
καὶ πλουσίων ἐξώστων οὐδὲ σικὰ ἐπιφαίνεται·
διότι μεθ' ὅλην τὴν εὐεργετικὴν ἀρρερότητα
τοῦ *μπατῆ* καὶ τὸ θεσπέσιον θέαμα τῶν φαλη-
ρικῶν νυκτῶν τὰ περίεξ τέλματα καθιστῶσι νο-
σηρὰν καὶ ἐπικινδύνον τὴν αὐτοῦ διαμονὴν καὶ εἰς
τὸ βάθος τῆς ἡδυτάτης ποιήσεως τοῦ ὄνειρου μου
ἐνεδρεύουσιν οἱ πυρετοί. Συγχρόνως μὲ τοὺς ἐνε-
γειρομένους περικαλλεῖς οἰκίστους, διαγωνισμὸς
ἐτελεῖτο διὰ τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου ἱδρυμένου
εὐπρεποῦς ξενοδοχείου· ὁ ἀγὼν ἐτελέσθη μεθ'
ἴσης ἐπισημότητος ἐτελοῦντο τότε οἱ Βουτσινῶτες
καὶ οἱ Οἰκονόμοισι· ἐκ τῶν πολλῶν αὐτοῦ ἀναδό-
χων ἔτυχε τῆς δαφνῆς ὁ βαπτίσας αὐτὸ μὲ τὸ
ὄνομα τοῦ «Δραγάτη»· τὸ ὄνομα, ἂν καὶ κρι-
θῆν καταλλήλον, ὡς ἐκ τῆς περιόπτου θέσεως
τοῦ κτιρίου, δὲν ἦτο τῶν εὐγενῶν τὸ εὐόκνον
ἱδρυμὰ μετὰ τινος καθρὸν ἐναυάγησεν ἐλησμο-
νήθη, καὶ ἐφέτος, ὅτε τὸ ξενοδοχεῖον ἦνοιξε
πάλιν τὰς πόδας του, τὸ δαφνοστερὲς ὄνομα
καταργηθὲν ἐξηλείφθη· τοιαύτη συνήθως ἡ τύχη
παρ' ἡμῖν πολλῶν δαφνηφόρων ὀνομάτων... Ση-
μερον τὸ νέον Φάληρον μὲ τὸ ὑψηρόφρον αὐτοῦ
ξενοδοχεῖον, μὲ τοὺς δύο ἰσοπάλους σχεδὸν σι-
δηροδρόμους, τοὺς ὀδηγοῦντας πρὸς αὐτὸ, μὲ τὰς
ἀνθηρὰς του πρασιάς, καὶ τὸ ἀξιόλογον θέατρόν
του, μὲ τὰ ὑπαίθρια ἐστιατόρια καὶ τοὺς ἀφθό-
νους καθ' ἐκάστην συρρέοντας ἀστούς, καὶ ἐπὶ
τέλους μὲ τὸν ἠλεκτρικὸν αὐτοῦ φωτισμὸν, ἀτί-
θασσον ἐτι καὶ συνεχῶς ἐνδοκούμενον δι' αἰφνι-
δίῳ ἐκλείψεων κατὰ τῶν ἀδεξίων ἐτι δαμαστῶν
του, πρὸς βᾶρος τῶν περιπατητῶν καὶ θαμνῶν
τοῦ θεάτρον, ἀλλὰ καὶ οὕτως ὑψίστον σημεῖον
ἐκπολιτιστικῆς προόδου, τὸ Φάληρον εἶνε τὸ ἐπι-
φθονώτερον θερινὸν ἐντυκτῆριον τῆς Ἀθηναϊκῆς
καὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἐν γένει κοινωνίας.

Τὸ θελτικώτερον θέαμα τῆς ἐσπερινῆς ἐν Φα-
λήρῳ πανηγύρεως εἶνε τὸ τοῦ περιπάτου τοῦ κατὰ
μῆκος τῆς μακρᾶς παραλίας τελομένου, οὗτινος
μετέχουσι συνήθως αἱ γνωσταὶ καὶ ἐπὶ δακτύλων
μετροῦμεναι Ἀθηναῖκαὶ καλλοναί· ἡ ἀρστώδης
ἀτμοσφᾶρα τὰς καθιστᾶ ὀρστωδεστεράς, ἢ χάρις
τῶν ἀποκαλύπτεται ἐκεῖ διαυγεστερά, καὶ ἡ νεό-
της μας τὴν ἀντιλαμβάνεται εὐχερέστερον καὶ βα-
θύτερον ἐνθουσιᾶ πρὸ ταύτης· ἀλλὰ καὶ αἱ ἀστεροῦ-
μεναι τῶν ὄρων τοῦ κάλλους νομίζω ὅτι ἐκεῖ
πέραν παρίστανται ἀνεκτότεροι, διηκούσης ἐπ'
αὐτῶν, δίκην μαγικὴν ἀδιαχωρήτου πέπλου, τῆς
ἀνεκφράστου ὥρας τοῦ ἐσπερινοῦ λυκαυτοῦ, τῶν
ροδωπῶν ἀποχρώσεων ἐν τῇ ὀρίζοντι τῶν μυση-
ριωδῶν φρικασμῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ. Ἐνθεν καὶ
ἐνθεν τῶν περιπατούτων παρατάσσονται οἱ καθή-
μενοι ἐπὶ τῶν κατὰ διπλᾶς καὶ τριπλᾶς σειρὰς
τεταγμένων καθισμάτων οὗτοι δύνανται γὰρ διαι-
ρεθῶσιν εἰς τοὺς παρατηρητὰς τοὺς ἀενάως περι-
φέροντας τὰ βλέμματά των εἰς ἀνακαλύψεις καὶ
κατοπτεύσεις, τῇ ἀρωγῇ τοῦ ἀπλέτου ἠλεκτρικοῦ

φωτός, καὶ εἰς τοὺς ἀνειροπόλους, τοὺς λησμονου-
μένους ὑπὸ τὸν γλυκὺν ῥόχθον τῆς ἀκτῆς ἢ ὑπὸ
τὴν μελιχρᾶν ἐπίδρασιν τῆς σελήνης. Ἐνίοτε
ἀποσπῶνται τοῦ πυκνοῦ ὀμίλου τῶν περιπλανω-
μένων ἀφίκοροί τινες, μετατιθέμενοι τὸν περίπτων
ἀνετώτερον, καὶ διαχυτικώτερον ἐξακολουθοῦντες
τὴν συνδιάλεξιν ἐπὶ τῆς μακρᾶς ξυλίνης γεφύρας,
εἰς τὸ ἄκρον τῆς ὁποίας ἀναμένουσι μὲ τεταμένα
τὰ λευκὰ ἱστία, ὡς ἀποδημητικὰ πτηνὰ ἔτοιμα
πρὸς πτήσεις, τόσαι λέμβοι, σύρουσαι καὶ ἄκοντας
τοὺς μέχρις αὐτῶν πλανηθέντας ἵνα συνεχίσωσιν
ἡδύτερον τὴν ἐσπερινὴν ἀπόλαυσιν ἐπὶ τῶν κυ-
μάτων, μακρὰν τῆς πληκτικῆς ξηρᾶς καὶ τῶν ἀδια-
κρίτων βλεμμάτων. Μακρόθεν τὰ φῶτα τοῦ πα-
λαιοῦ Φαλήρου — τὸν ὅποιον ἀπὸ τὸ περισυνόν
καλοκαίρι δὲν ἐπεσκέφθη, καὶ ἐλπίζω νὰ τὸ ἐπα-
νιδῶ αὐριον, — καὶ ἐπὶ τῆς ἀπέναντι ἐσχατίας τὰ
φῶτα τῆς Καστέλας μετὰ τῶν ἐπὶ τῶν δύο ἄκρων
τῆς παραλίας πολυπληθῶν λαμπτήρων τῶν ἐστια-
τορίων, χαριέντως θλώμενα εἰς μακρὰς φωτεινὰς
ταινίας ἐπὶ τῆς γαληνιώσης θαλάσσης, φαίνονται
ὡς τόσοι ὀφθαλμοὶ ἀγαθοποιῶν πνευμάτων τῶν
θερινῶν νυκτῶν, μετ' ἀγαλλιάσεως ἐποπτευόντων
τὴν χαρὰν καὶ τὴν χάριν τῶν πλασμάτων καὶ
τῆς πλάσεως ἐκεῖ πέραν.

Δὲν ἤξεύρω πῶς μοῦ ἦλθεν εἰς τὸν νοῦν ὁ ἀπέ-
ναντι τῆς θορυβώδους ἀκτῆς σιωπηλὸς καὶ γυμνὸς
γῶρος, ὁ ἡγιασμένος διὰ τοῦ μνήματος τοῦ με-
γάλου ἡμῶν στρατάρχου. Ἄρα γε πόσοι τῶν καθ'
ἐκάστην εὐωγοῦμένων καὶ ἐστιωμένων καὶ βρεμ-
βαζόντων ἐκεῖ κάτω ἀναμιγνύουσιν εἰς τοὺς στο-
χασμούς των τὸ ὄνομα τοῦ Καραισκάκη, παρεκ-
κλίνουσιν ὀλίγον τῆς συνήθους τροχίας των, ὅπως
στῶσι πρὸς στιγμήν ἐν μελέτῃ πρὸ τοῦ ἐνδόξου
τύμβου, ἐνθυμούνται πρὸς τὴν θεατρικὴν καὶ ἀνεκ-
δοτολογικὴν ἱστορίαν τοῦ Φαλήρου καὶ τὴν ἱστορίαν
του ἐν τῷ ἀγῶνι τῶν μαχῶν καὶ τῶν αἱμάτων!
Ἐνθυμούμαι ὅτι εἰς παρελθούσαν ἐποχὴν ἐθνικὸς
ἡμῶν ποιητῆς μετὰ δυνάμεως εἶχεν ὑποτυπώσει
τὴν ἰδέαν τοῦ ἀπεβούς καὶ ἱεροσύλου τῆς ὑπάρξεως
γαλλικοῦ κωμειδουλλίου ἐν τῷ ἱερῷ καὶ θλιβερῷ ἐκεί-
νῳ χώρῳ· καὶ οἱ νέοι μάλιστα ποιηταὶ τῆς ἐποχῆς
ἐκείνης, ἀνακυκλῶντες τὴν ἰδέαν τοῦ διδασκάλου,
δὲν ἄκνον τὴν προίαν νὰ καταρῶνται τοὺς ἀσεβεῖς
καὶ ἱεροσύλους, ἀφοῦ τὴν νύκτα κατὰ πᾶσαν πι-
θανότητα, συνηγγράψουν καὶ συνηυθύνουν μετ'
αὐτῶν. Τὸ κατ' ἐμὲ φρονῶ ὅτι οὐδ' ἡ ἴδρυσις τοῦ
γαλλικοῦ θεάτρον, οὐδ' ἡ λοιπὴ ἀκμή τοῦ Φαλή-
ρου, ἀπόρροια τῶν ἀναγκῶν καὶ τῆς τροπῆς τοῦ
βίου, δύναται νὰ εἶνε ἀσέβεια καὶ ἱεροσυλία πρὸς
τοὺς ἐνδόξους ἡμῶν πατέρας, οἷτινες βεβαίως οὐ-
δέποτε θά ἤξιουν νὰ μεταβληθῶσιν εἰς αἰωνίαν
ἐρημον· οἱ τόποι ἐνθα ἠθληθῶν καὶ ἐσραγιώθη-
σαν. Ἀλλ' ἂν εἶνέ τι βεβήλον καὶ ὑβριστικὸν
πρὸς τὴν μνήμην ἐκείνων, εἶνε ἡ παντελής λή-
θη καὶ ἡ παντελής ἴσως ἄγνοια τῶν πλείστων
ἐκ τῶν κατεργασμένων ἐκεῖ, ὅτι ὀλίγα βήματα πε-

ραιτέρω ύψουται το μνήμα του Καρσιτσάκη, ὅστις ἐδόξασθη καὶ ἀπέθανεν ἐφ' οὐ ἐδάφους ὁρσιζόμεθα καὶ ζῶμεν.

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΟΣ.

Η ΠΕΡΙ ΤΟΝ ΠΟΛΟΝ

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΕΚΔΡΟΜΗ

Ἐγένετο τέλος γνωστή ἡ τύχη τῆς, περὶ τοὺς πόλους ἀμερικανικῆς ἐκδρομῆς τῆς διοικουμένης ὑπὸ τοῦ ὑποπλοίαρχου Greely· ἀλλ' ὁ φόβος ὁ ἐν ταῖς Ἰνωμέναις Πολιτεῖαις διασπαρείς ἐνεκα τῆς τόσῃ μακρᾶς ἀβεβαιότητος περὶ αὐτῆς, ἀποδεικνυται δυστυχῶς κατὰ μέγα μέρος βῆσιμος. Ἐκ τῶν πέντε καὶ εἰκοσι προσώπων τῆς ἐκδρομῆς ἑπτὰ μόνον ἀνευρέθησαν ζῶντα, καὶ ἐκεῖνα δὲ μικροῦ ὄντι εἶλον τὴν τύχην τῶν συντρόφων τῶν, ἐν ὑψίστατο ἔτι δύο ἡμερῶν βραδύτης περὶ τὴν ἀνεύρεσίν των.

Οἱ ἐκδραμόντες ἀπὸ τριῶν ἡδὴ ἐτῶν διέμενον εἰς τὰ ὑψηλὰ πλάτη ἦσαν οἱ μόνοι ἐπιχειρήσαντες ἐξερευνησὶν περὶ τοὺς πόλους ἐπὶ τῆ βασι τοῦ ἐν ἔτει 1878 μετεωρολογικοῦ συνεδρίου τῆς Ῥώμης. Τὸν Αὐγούστον τοῦ 1881 εἶχον φανῆ εἰς μίαν ἄκραν τοῦ ὄρου Δισκοθερού, ἔκτοτε δὲ οὐδέ μίαν εἰδήσιν ἀφίκετο περὶ αὐτῶν. Δύο ἀπόπειραι πρὸς ἀνεύρεσιν αὐτῶν ἐνυάγησαν. Ἡ δὲ κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος ἔσχε τραγικὸν τέλος, καθ' ὃ τὸ πλοῖον *Πρωτεὺς* θραύσθη ὑπὸ τῶν παγῶν καὶ μετὰ μεγάλης δυσκολίας διεσώθη τὸ πλήρωμα. Ἀμφότεραι αἱ ἀτυχίαι ἤρξαντο ἀησυχοῦσαι τὸ δημόσιον, διό καὶ ἀπεφάσισαν νὰ συνενώσωσι τὰς προσπάθειάς των πᾶσαι αἱ ναυτικαὶ δυνάμεις πρὸς τελευταῖον ἀποφασιστικὸν ἀγῶνα. Τρία πλοῖα, ὁ *Αἰδέρτος*, ἡ *Θέμις*, καὶ ὁ *Bear*, ἀπέπλευσαν τῶν Ἰνωμένων Πολιτειῶν περὶ ἀρχὰς Μαΐου συνηνάθησαν ἐν τῷ ὄρω τοῦ Δισκοθερού, ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς ἀκτῆς τῆς Γροελάνδος, καὶ παρελθόντα τὸν λιμένα Μελθίλλ, εἰσεχώρησαν εἰς τοὺς πορθμοὺς τοὺς χωρίζοντας τὴν Γροελάνδον ἀπὸ τῶν πρὸς δυσμὰς γαιῶν. Ὁ χειμὼν ἦτο ὀριμύτατος καὶ μακρότατος, καὶ ἡ θάλασσα παρουσίαζε ἐμπόδια πλείστα ὅσα.

Τὴν 22 Ἰουνίου ἡ *Θέμις* καὶ ὁ *Bear* προσήραξαν εἰς τὴν νῆσον Brewort. Διερευνώντας τὰ ἐσώτερα, εὔρον ἐπὶ μιᾶς τῶν κορυφῶν τῆς νήσου γνωστοποίησιν τοῦ ὑποπλοίαρχου Greely, ἀγγέλλοντος ὅτι εἶχεν ἀναχωρήσει ἐκεῖθεν περὶ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ παρελθόντος ἔτους, ὅπως διαχειμάσῃ εἰς τὸ ἀκρωτήριον Σαβίν. Πλησίον ὄντος τοῦ ἀκρωτηρίου, ἀπέστειλαν λέμβον ὑπὸ τὸν ἀρχιμηχανικόν, ἧτις μετ' ὀλίγον ἐπανήλθεν ἀναγγέλουσα τὴν ἀνακάλυψιν τῶν ἐκδρομέων ἑπτὰ μόνον εὐρίσκοντο ἔτι ἐν τῇ ζωῇ, ἀλλὰ γυμνοὶ καὶ κακῶς ἔχοντες. Ἡ λέμβος ἐπανέλαβε τὴν πορείαν

τῆς φέρουσα μετὰ τοῦ διοικητοῦ ἓνα ἱατρὸν καὶ ἓνα ἀξιωματικόν, τρόφιμα, φάρμακα καὶ ἐνόμματα. Οἱ ἐπιζῶντες ἦσαν εἰς ἀσθενεστάτην κατάστασιν. Κεκαλυμμένος ὑπὸ μηλωτῆς, μετὰ γενειάδα καὶ κόμη ἀπεριποίητον, μετὰ κοιλιοθέντας ὀφθαλμοὺς, ἀγωνιζόμενος διὰ θνησκούσης φωνῆς νὰ λαλήσῃ εὐκρινῶς, ὁ ὑποπλοίαρχος Greely μόλις εἶχε δύναμιν νὰ κρατηθῇ ἐπὶ τῶν χειρῶν καὶ τῶν γονάτων του. Παρ' αὐτὸν οἱ σύντροφοὶ του εὐρίσκοντο εἰς τὸ μὴ περαιτέρω τῆς ἀθλιότητος. Ἡ ἐντύπωσις τῆς καταστροφῆς ταύτης ὑπῆρξε τόσῃ βαθεῖα, ὥστε καὶ οἱ γενναϊότατοι μετὰ τῶν σωτήρων δὲν ἠδυνήθησαν νὰ μὴ χύσωσι δάκρυα. Παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ ὑποπλοίαρχου ἔκειτο ὁ δεκανεὺς Ἐλλισον, μετὰ παγωμένας χεῖρας καὶ πόδας, ἀνίκανος νὰ ὑψώσῃ τὴν κεφαλὴν μετ' αὐτὸν εἰς στρατιώτης, θηήσκων τῆς πείνης. Ὁ δεκανεὺς ἡμέρας μόνον ἐπέζησε.

Ἡ ἐκδρομὴ περὶ τὸν Αὐγούστον τοῦ 1883 καὶ μετὰ δύο διαχειμάσεις εἶχεν ἐγκαταλίπει τὴν Δισκοθερὸν θέσιν τῆς ἐν τῷ λιμένι. Οἱ ἐξερευνηταὶ ἠδυνήθησαν νὰ πλεύσωσι πρὸς μεσημβρίαν μέχρι τῆς 29 Σεπτεμβρίου, μετ' ὃ ἀπέβησαν νὰ φέρωνται ὑπὸ τῶν πᾶγων τὴν 21 Ὀκτωβρίου ἐγκατέστησαν ἐπὶ τοῦ χείλους τοῦ πορθμοῦ Σμίθ. Μέχρις ἐκείνης τῆς στιγμῆς οἱ πάντες εἶχον καλῶς, ἀλλὰ δὲν εἶχον πλέον εἰμὴ διὰ 40 ἡμέρας ζωτροφίας. Ἐβρον πρὸς τούτους ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῶν βεβλαμμένα τινὰ τρόφιμα, λείψανα προγενεστέρων ἀποστολῶν αἰ ἀσθενεῖς αὐταὶ προμήθειαι διήρκεσαν μέχρι τῆς 14 Μαΐου, μετ' ὃ ἠνγκάσθησαν νὰ τρέφονται διὰ βρασμένων δερμάτων ψώκης, διὰ θαλασσίων λειχηθῶν καὶ καριδίων, ἅτινα ἔκτοτε προὔμηθεντο. Ὁ πρῶτος θάνατος συνέβη τὸν Ἰανουάριον οἱ λοιποὶ 15 ἠκολούθησαν τὸν Ἀπρίλιον, Μαῖον καὶ Ἰούνιον.

Τόσαι συμφοραὶ, τόσος ἡρωϊσμός καὶ ἐγκαρτέρησις, δὲν ὑπῆρξαν ἀνωφελεῖς οἱ ἐκδραμόντες κατώρθωσαν καὶ νὰ σώσωσι τὰ ἡμερολόγια των, ἐξ ὧν μεγάλως ὠφελήθησεται ἡ γεωγραφία.

Φαίνεται ὅτι ἡ καταστροφὴ αὕτη, ἐπακολούθησεν μετὰ τὴν πανωλεθρίαν τῆς *Jeannette*, ἐγείρει σήμερον ἐν Ἀμερικῇ ζωνρὰν διαμαρτυρίαν ἐναντίον τῆς ἐπαναλήψεως τῶν εἰς τοὺς πόλους ἐξερευνησεων. Βέβαιον εἶνε ὅτι μετ' ὄλας τὰς θυσιασθείσας ζωὰς πρὸς κατάκτησίν του, ὁ πόλος διατελεῖ πλέον ἢ ποτε ἀπρόσιτος.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

— Ἱατρέ, ἀρπάξα ἓνα φοβερό κρυολόγημα, ἔλεγε προχθὲς ὁ φίλος Χ* πρὸς τὸν ἱατρὸν Π* ὃν συναντήσας κατ' ὄδον ἠθέλησε νὰ συμβουλευθῇ ἀνεξόδως. Τί κάμνεται σεῖς, ἱατρέ, ὅταν κρυολογήσετε;

— Ἐγὼ; ἀπεκρίθη ὁ ἱατρὸς· ἐνίστε φταρνίζομαι καὶ ἐνίστε βήχω!

Ἡ χαρίεσσα δεσποινὶς Νίνα παρεπονεῖτο εἰς τὴν μητέρα τῆς διὰ τὰς λίαν φορτικὰς ἐρωτολογίας δι' ὧν τὴν ἠνώγει ὁ κ. Ν* γεροντοπαλλήκαρον ἀδιόρθωτον.

— Δὲν ξεῦρες, μαμά; μοῦ εἶνε ἀδύνατον νὰ τὸν ξεφορτωθῶ, ἔλεγεν ἡ Νίνα· εἰς ὅ, τ. κ' ἂν τοῦ ποῦ ἔχει ἕτοιμον τὴν ἀπόκρισιν.

— Ἄ, μὰ τότε, λέγει ἡ μητέρα, πρέπει νὰ τοῦ δείξῃς τὰ δόντια ἰς τὰ σωστά....

— Τοῦ τὰ εἰσεῖξαι.

— Ἐ, λοιπόν;

— Μοῦ εἶπε πὼς εἶνε μαργαριτάρια.

Ὁ ἀστυνόμος πρὸς λαποδύτην προσαχθέντα ἐνώπιόν του:

— Πὼς δὲν ἐντράπηκες, ἄθλιε, ἀφοῦ ἔφαγες εἰς τὸ ξενοδοχεῖον κ' ἐφυγες χωρὶς νὰ πληρώσῃς, νὰ κλέψῃς καὶ τὴν πετσέτα ἀκόμη;

— Ἦθελα νὰ τὴν πουλήσω, κύρ ἀστυνόμει, γὰρ νὰ πληρώσω τὸν ξενοδόχο!

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐπὶ τὸν τίτλον α' Ἡ τελευταία Αἴγυπτος» ὁ ζωγράφος Λουδοβίκος Λεπικ ἐξέδωκε τὰς ἐντυπώσεις του ἐκ μακρᾶς περιηγήσεως ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ Νείλου. Τὸ βιβλίον δὲν ἔχει ἀξιώσεως βαθεῖας καὶ ἐμβριθοῦς μελέτης τῆς Αἴγυπτου, οὐδ' εἶνε συντεταγμένον μετὰ φιλολογικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς βαρύτητος. Ἀλλὰ μετὰ τέχνης παρεισάγει ἐν αὐτῷ ὁ συγγραφεὺς ποικίλα ἀνέκδοτα, καὶ μετὰ χάριτος ἀφηγείται τὰς περιπετείας τοῦ ταξιδίου του ὑπὸ τὴν ἐποψὴν ταύτην τὸ ἔργον του εἶνε ἀξιόλογον.

Τὰ συγχρότερον ὑπὸ τοῦ κ. Λεπικ ἀναφερόμενα ἀντικείμενα εἶνε τὰ βόκαλα, σημαντικὸν μέρος διαδραματίζοντα ἐν ταῖς μεταξὺ τῶν περιηγητῶν καὶ τῶν φελλάχων σχέσεσιν, αἱ ἀλμυαῖαι χορεύτριαι, καὶ αἱ μούμιαι, τὰς ὁποίας ἀνα πᾶν βῆμα καὶ ἐν ἐκάστῳ μνημείῳ τῆς παλαιᾶς Αἴγυπτου συναντα.

Μία τῶν μᾶλλον διαφεροσῶν ἐκδρομῶν εἶνε ἡ γενομένη εἰς τὸ σπήλαιον τῶν κροκοδείλων, εὐμέγεθες ἄντρον, εἰς ὃ καταφάνει τις ἔρπων ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν. Ἐν αὐτῷ εὐρίσκονται ἐστιαγμένα ἀναρίθητοι μούμιαι κροκοδείλων, παντὸς ἀνωστήματος, ἀπὸ τοῦ μεγέθους τῆς χειρὸς μέχρις 7 καὶ 9 μέτρων. Παρὰ τὴν κροκοδείλειον ταύτην λεγεῶνα ὑπάρχει ἕτερα λεγεῶν ἐξ ἀνθρωπίνων μούμιων, αἰτινες, ὅταν τὰς ἐκδώσι τῶν σπαργάνων των, παρίστανται περιέργως κειχουσμέναι ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι πόδων. Ὁ κ. Λεπικ μνημονεύει τῶν περιπετειῶν τῆς μούμιαι τοῦ βασιλέως

Μεριάνρα, τὴν ὁποίαν ὁ Μασπερὸ εὔρεν ἐν Sakarah ἐντὸς τοῦ θαλάμου μιᾶς πυραμίδος. Ἡ μούμια, ξηρὰ ὡς ξύλον, συνελήθη διὰ τὸ Μουσεῖον τοῦ Καίρου. Διὰ νὰ μετακομισθῇ δὲ εἰς τὸν προσεχῆ σιδηροδρομικὸν σταθμὸν ἐτέθη, ἐπὶ τῶν πλευρῶν ἐνὸς ὄνου, θλιβερός τρόπος ὁδοπορίας δι' ἓνα Φαραῶ.

Ἐν Αἴγυπτι πληρώνουσι δι' ἕκαστον εἶδος ἀποσκευῆς, ἀκολουθούντες ὠρισμένον τίμημα, καταγεγραμμένον ἐν βιβλίῳ· ἀλλὰ τὸ βιβλίον δὲν ὠμίλει περὶ μούμιων, καὶ ὁ ὑπάλληλος δὲν ἔξευρε ποῦ νὰ κατατάξῃ τὸ ἐπίσημον φορτίον τοῦ ὄνου.

— Εἶνε ἄνθρωπος, τῷ λέγουσι τέλος.

— Τότε, ἀφοῦ εἶνε ἄνθρωπος, ἄς λάβῃ.. τὸ εἰσιτήριόν του. Ἐδόθη τὸ εἰσιτήριον, καὶ ἰδοὺ ὁ κύριος Φαραῶ κατέχει πρῶτην θέσιν ἐν τῷ τραινῷ, ὁ γηραιότερος ἀναμφιδόλως ταξειδιώτης, ὅστις ἀνήλθε ποτε εἰς τραινόν.

Φθάνουσιν εἰς Καίρον, ἐνθα ἡ μούμια δὲν δύναται νὰ γίνῃ δεκτὴ, εἰμὴ ὑπὸ τὴν ἰδιότητα ἀπεξηραμένου ἰχθύος. Τίλος αἱ θύραι τοῦ Μουσείου ἀνοίγονται, καὶ ὁ Φαραῶ τοποθετεῖται ὑπὸ τράπεζαν καλυπτόμενος ταπεινῶς ὑπὸ τινῶν ἐφημερίδων, μέχρις οὐ εἰσομασθῇ τὸ ὕλεμά του.

Ἐπὶ τούτοις γερμανὸς τις πρίγκιψ ἦλθε νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ μέρος, ἐνθα εὐρίσκεται ἡ μούμια. Διὰ τοῦ ἄκρου τῆς ράβδου ἀνεγείρει περιφρονητικῶς τὰς ἐφημερίδας, αἰτινες τὴν σκαπάζουν.

— Τί εἶνε τούτο;

— Εἶνε, ὑψηλότατα, ἀπαντᾷ ὁ Μασπερὸ, ἡ μούμια τοῦ βασιλέως Μεριάνρα, τὴν ὁποίαν ἐξηγάγον ἐκ τῆς πυραμίδος, ἡ ἀρχαιοτάτη πασῶν τῶν μούμιων βασιλέων καὶ Φαραῶ.

Ὁ πρίγκιψ ὀπισθοχωρεῖ ἐξαίφνης ἐν στρατιωτικῇ αὐτομάτῳ κινήσει, τῆρῶν ἐπιμελῆ καὶ ἐπίσημον στάσιν πρὸ τῆς κοινοσκεπούς μούμιαις. Μικροῦ ὄντι μάλιστα ἤγειρε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ πύλου, ἵνα χαιρετίσῃ τὸν ἀγνωστον τοῦτον ἐξάδελφόν του.

Πολλὰ τοιαῦτα κομψὰ ἀνέκδοτα εὐρίσκει ὁ ἀναγνώστης εἰς τὸ ἔργον τοῦ κ. Λεπικ, καταλλήλως παρουσιαζόμενα καὶ ἀληθῶς εὐάρεστα.

Ἡ ἀποτέφρωσις τῶν νεκρῶν ἐφηρμόσθη τὸ πρῶτον ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας ἐν Μιλάνῳ, συστάσῃ πρὸς τοῦτο Ἑταιρία, ἧτις καθ' ὠρισμένον σύστημα ἐκτελεῖ τὴν ἀποτέφρωσιν. Ὁ νεκρὸς ἀπὸ τοῦ φερέτρου τίθεται ἐπὶ μεταλλίνου δίσκου, μετ' ὃ κλιεῖται ἡ οἰκογένειν ὅπως ἀναγνωρίσῃ τὸ ἀποτεφρωθῆσόν σῶμα. Μετὰ ταῦτα τὸ σῶμα μετακομίζεται, ἐπὶ τὸ θεατρικώτερον, ἐφ' ἀμάξης εἰς αἰθουσαν, ἐν ἣ παρίστανται οἱ φίλοι τοῦ μακαρίτου καὶ φέρεται πρὸ τοῦ στομίου ἐνὸς τῶν κλιθάκων, ἐντὸς τοῦ ὀπίου ρίπτεται. Τίθεται τότε τὸ πῦρ ἐπὶ τῶν καυσοξύλων, τῶν ὁποίων ἡ φλόξ, μιγνυμένη μετὰ τοῦ ἀέρος, περιλείγει καὶ κτεῖ τὸ σῶμα.

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀποτεφρώσεως, καίτοι ἀνοικτῆς οὖσης τῆς θύρας τοῦ κλιβάνου, δὲν αἰσθάνεται τις δυσσομίαν. Τὰ ἀέρια τῆς καύσεως ἐκφεύγουσιν ἄνωθεν διὰ καπινοῦχου, καὶ πρὶν ἐξέλθωσι, περῶσι διὰ στήλης πεπιρακτομένων γαιανθράκων, ἔνθα καίονται. Ἐὰ ἀέρια ταῦτα δὲν ἔχουσι καμμίαν ὁσμὴν· οὐδόλως δὲ παραπονούνται οἱ κατοικοῦντες περὶ κατὰ τῆς γειτνιασέως μετὰ τῶν ἀποτεφρωμένων σωμάτων.

Ἡ ἀποτέφρωσις διαρκεῖ πλέον τῆς μίας καὶ ἡμισείας ὥρας, ἢ δὲ θερμοκρασία δὲν ὑψοῦται ὑπὲρ τῶν 600 βαθμῶν.

Ἐπιφέρει ἐν Μιλάνῳ Ἑταιρία ἔχουσα ἐπὶ κεφαλῆς τὸν ἱατρὸν Πίνην, τὸν ἀληθῆ ἀπόστολον τῆς ἀποτεφρώσεως. Ἐκαστος δύναται, διὰ διαθήκης ἢ διὰ πράξεως προσχωρήσεως εἰς τὴν Ἑταιρίαν νὰ ζητήσῃ ὅπως μετὰ θάνατον ὑποστῇ τὴν ἀποτέφρωσιν· ἐπίσης δύναται νὰ ζητήσῃ ταύτην ἢ οἰκογένεια τοῦ ἀποθανόντος, ἐὰν αὗτος δὲν ἐξέφρασεν ἐναντίαν θέλησιν. Ἡ Ἑταιρία ἀποστέλλει τὴν δὴλωσιν εἰς τὸν Νομάρχην, ὅστις, πρὶν δώσῃ τὴν ἀδείαν, συμβουλευέται τὸν Εἰσαγγελέα. Ὁ Εἰσαγγελεὺς ζητεῖ νὰ μάθῃ ἂν ἐγνώσθῃ ἢ αἰτία τοῦ θανάτου· ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἀρτεται ἢ ἀδεῖα. Πολλοὶ Γάλλοι ἀπετεφρώθησαν οὕτως ἐν Μιλάνῳ.

Ἐν Βρετανίᾳ ἡ καύσις ἐνεργεῖται κατ' ἄλλο σύστημα. Ὁ κλιβάνος εἶνε τοποθετημένος ἐν αὐτῇ τῇ αἰθούσῃ, ἔνθα παρίσταται ἡ οἰκογένεια. Ἡ ἐργασία διαρκεῖ ὀλίγον τι πλέον τῆς 1 1/2 ὥρας. Ἡ θερμοκρασία ποικίλλει ἀπὸ 700 μέχρις 800 βαθμῶν. Ἀλλ' ἡ διάρκεια τῆς καύσεως ἐξαρτᾶται πάντοτε ἀπὸ τοῦ ὄγκου τοῦ σώματος· οἱ παχῆς καίονται ταχύτερον τῶν ἰσχνῶν.

Ἐν Γερμανίᾳ ἐν μόνον ἀποτεφρωτήριον ὑφίσταται, τὸ πῆς Γόττας, ἰδρυθὲν συνεπέᾳ ἀδείᾳ τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως καὶ δημοτικῆς δαπάνης. Πάντες οἱ Γερμανοὶ καὶ οἱ ξένοι, οἱ θέλοντες νὰ ἀποτεφρωθῶσι μετὰ θάνατον, μεταφέρονται εἰς Γότταν.

Ἡδὴ ἐν Γαλλίᾳ οἱ κ.κ. Βρουαρδέλ καὶ Βαρτέ ἐν ὑπομνήματι πρὸς τὸ Συμβούλιον τῆς δημοσίας ὑγιεινῆς συμπεραίνουσιν ὅτι ἤθελον εἶνε ἐπιωφελεῖς νὰ ἐπιτραπῇ ἡ ἀποτέφρωσις τῶν σωμάτων, ἅτινα ἐχρησίμευσαν εἰς ἀνατομικὰς μελέτας.

Ἡ εὐφυΐα ἐνὸς διδασκάλου ἐδημιούργησε, δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν, ἓνα τῶν διασημοτέρων ἀνδρῶν τοῦ καθ' ἡμᾶς αἰῶνος, τὸν Βενιαμὴν Κωνσταντῖνον. Οὗτος παῖς ὢν ἦτο δυστροπώτατος καὶ ἀμελέστατος, πάντες οἱ ἀναδεχθέντες τὴν ἀνατροφὴν τοῦ διδασκάλου ἀπέτυχαν, οὐδὲν σχεδὸν κατορθώσαντες νὰ διδάξωσιν αὐτάν. Ἐπὶ τέλους εἰς, οὐτινος ἡ εὐφυΐα ἐξισταῖτο πρὸς τὰς γνώσεις, βλέπων τὸ ἀδύνατον τῆς μορφώσεως τοιοῦτου παιδός, εἶπεν αὐτῷ ἂν ἤθελε νὰ τὸν βοηθήσῃ εἰς τὸ νὰ εὐρωσι νέαν τινὰ γλῶσσαν, ἣν αὐτοὶ οἱ δύο μόνον νὰ ἐν-

νοῶσιν· ὁ παῖς ἐκολακεύθη ἐκ τῆς τοιαύτης προτάσεως καὶ παρεδέχθη αὐτὴν προθύμως. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, οἱ δύο συνωμόται ἠσχολοῦντο ἀνεκδότως εἰς τὴν ἠμμιουργίαν τῆς νέας γλῶσσης. Ὁ παῖς ἐμελέτα, ἔγραφεν ὑπὸ τὴν ἀσχηγίαν τοῦ διδασκάλου. Ἐρεῦρον τὸ ἀλφάβητον, λέξεις καὶ φράσεις, ἐδημιούργησαν γραμματικὰς καὶ συντακτικὰς κανόνας, καὶ ἡ νέα γλῶσσα ἐτελειοποιεῖτο ὑπ' αὐτῶν καθ' ἑκάστην, ὑπερβαίνουσα κατὰ πλοῦτον καὶ ἀρμονίαν τὰς λαλουμένας, ἄχρις οὗ ὁ Κωνσταντῖνος, νομίζων ὅτι ἐγένετο ἐφευρέτης νέας καὶ ὠραιοτάτης γλῶσσης εὐρέθη ἀνεπαισθήτως κάτοχος τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς, ἀποκτῆσας ταυτοχρόνως καὶ τὸν πρὸς τὴν μελέτην ἔρωτα.

Κατὰ τὸ 1789 οἱ Παριῖσιοι περιεῖχον 650,000 κατοίκων μόνον. Ἡ Ἀλλή, πόλις σήμερον 170,000 κατοίκων, δὲν εἶχε τότε ἢ 13,000, καὶ ὁ Ἅγιος Στέφανος, ἔχων ἤδη πληθυσμὸν 126 χιλιάδας, ἦτο τότε πολίχνη 9,000 ψυχῶν. Ὁ πληθυσμὸς τοῦ Λονδίνου δὲν ἔφθανε τὸ ἑκατομύριον. Μόλις μετὰ 30 ἔτη, πρὸς τὸ 1810, ἤρξατο χωροῦσα ἐπὶ τὰ πρόσω ἡ αὐξήσις, ἀλλὰ πολλῶ βραδύτερον τῆς ἡδὴ παρατηρουμένης.

Οὕτω κατὰ τὸ 1836 ὁ πληθυσμὸς τῶν Παρισίων δὲν ὑπερέβαινε τὰς 900,000, οὐδ' ὁ τοῦ Λονδίνου τὸ 1,500,000· τὸ Βοσδῶν ἠριθμοῖ 99,000, καὶ ἡ Δυὼν καὶ ἡ Μασσαλία ἀνὰ 150 χιλιάδας· τὸ Βερολίνον ἦτο πρωτεύουσα 250 χιλιάδων ψυχῶν, καὶ ἡ Βιέννη 300,000. Ἐν τῷ νέῳ κόσμῳ αἱ διαφοραὶ εἶνε ἐτι αἰσθητότεραι.

Ἡ ἀπογραφή τοῦ 1836 ἀποδίδει εἰς τὴν Νέαν Ἰόρκην πληθυσμὸν 270,000, ἐνῶ ἡ τοῦ 1880 1,206,000. Ὁ Ἅγιος Λουδοβίκος εἶχε τότε 10,000, καὶ σήμερον 350,000· ἡ Φιλαδέλφεια 190,000, καὶ ἡδὴ 847,000. Τὸ Σικάγον, ἀγνωστον ἐν ἔτει 1836, εἶνε ἡδὴ πόλις 500,000.

Κατὰ τὸ 1882, τέσσαρες πόλεις ἐν Εὐρώπῃ ὑπελογίζοντο ὡς ἔχουσαι πληθυσμὸν ὑπὲρ τὸ ἑκατομύριον· τὸ Λονδίνον, 3,833,440, οἱ Παριῖσιοι 2,225,910, τὸ Βερολίνον 1,222,550, ἡ Βιέννη 1,103,410. Μετ' αὐτὰς ἀκολουθοῦσιν ἡ Πετροῦπολις (876,570), ἡ Μόσχα καὶ ἡ Κωνσταντινούπολις (600,000), ἡ Γλασκῶδη καὶ ἡ Λιβερπούλ (500,000), ἡ Νεάπολις καὶ ἡ Μαγχεστρία (400,000).

Ἐν τινι συναναστραφῇ Γάλλων καὶ Ρώσων, λόγου ἐλλήντος περὶ τῆς περιφρήμου εἰς Ῥωσσίαν στρατείας τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος, εἰς τῶν Γάλλων ὠνόμασε τὴν πυροβόλησιν τῆς Μόσχας βάρβαρον πράξιν. — Καθόλου δὲν εἶνε βάρβαρος, ἀπήνησεν εἰς τῶν Ῥώσων ἐρρίψαμεν μίαν ὀλόκληρον πόλιν εἰς τὸ πῦρ διὰ νὰ ἐστάνωμεν ὀλίγον τὸν αυτοκράτορα σας, καὶ διὰ νὰ τοῦ φέσωμεν νὰ γυρίσῃ ὀπίσω.